

ANYKŠČIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS 2022 M. SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANAS

I. ĮVADAS

1. Bendra informacija

Anykščių rajono savivaldybės 2022 metų socialinių paslaugų planas (toliau – Planas) parengtas vadovaujantis Socialinių paslaugų planavimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 „Dėl socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“.

Rengiant Planą, taip pat vadovautasi Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymu, Socialinių paslaugų katalogu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-93 „Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“, Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 583 „Dėl mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašo patvirtinimo“, ir kitais teisės aktais.

Plano paskirtis – nustatyti socialinių paslaugų teikimo mastą ir rūšis Anykščių rajono savivaldybėje 2022 metams pagal gyventojų poreikius.

Plane nustatyti socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslai atitinka:

1.1. Valstybės ilgalaikės raidos strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 „Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos“, pagrindinį tikslą „Sukurti aplinką plėtoti šalies materialinei ir dvasinei gerovei, kurią apibendrintai nusako žinių visuomenė, saugi visuomenė ir konkurencinga ekonomika“, kryptį „Socialinės paramos plėtra ir skurdo bei socialinės atskirties įveikimas“ ir jos pagrindinius veiksmus „Įvykdyti socialinių paslaugų reformą, kuri apibrėžtų veiksmingesnius socialinių paslaugų organizavimo būdus, skatintų pačius paslaugų gavėjus ieškoti savipagalbos būdų, pertvarkytų paslaugų finansavimą, sukurtų bendrą socialinių paslaugų standartų, kokybės vertinimo ir kontrolės mechanizmą“, „Teikti prevencines ir reabilitacines socialines paslaugas socialinės atskirties grupėms, prievartą ir išnaudojimą patyrusiems, sergantiems priklausomybės ligomis, grįžusiems iš įkalinimo vietų ir kitiems asmenims“, „Geriau panaudoti nevyriausybinių organizacijų išteklius ir gebėjimus socialinei paramai tobulinti“.

1.2. Aštuonioliktosios Vyriausybės 2020–2024 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, veiklos kryptis socialinių paslaugų prieinamumo didinimo pagal individualius asmens poreikius srityje, šeimos puoselėjimo ir vaiko teisių apsaugos srityse.

1.3. Anykščių rajono savivaldybės strateginio 2019–2025 metų plėtros plano, patvirtinto Anykščių rajono savivaldybės tarybos 2018 m. gruodžio 20 d. sprendimu Nr. 1-TS-337 „Dėl Anykščių rajono strateginio 2019–2025 metų plėtros plano patvirtinimo“, 3 prioriteta „Sumanios, sveikos, saugios, pilietiškos ir aprūpintos visuomenės kūrimas“ 3.3 tikslą „Saugios socialinės aplinkos gyventojams plėtojimas“.

1.4. Anykščių rajono savivaldybės 2022–2024 metų strateginio veiklos plano, patvirtinto Anykščių rajono savivaldybės tarybos 2022 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. 1-TS-40 „Dėl Anykščių rajono savivaldybės 2022–2024 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, 5 programą „Palankios socialinės aplinkos kūrimas“.

Identifikuojant Anykščių rajono savivaldybės pagrindines socialines problemas, remtasi Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės skelbiamais duomenimis, Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus kaupiamais duomenimis, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus Anykščių rajone (toliau –

Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius Anykščių rajone) bei socialines paslaugas teikiančių įstaigų / organizacijų pateiktais duomenimis.

Šiame Plane vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme ir kituose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.

2. Socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslai

2.1. Užtikrinti nestacionarių socialinių paslaugų teikimą rajono gyventojams bei plėtoti nestacionarias socialines paslaugas kaip alternatyvą stacionarių socialinių paslaugų įstaigų paslaugoms.

2.2. Užtikrinti esamo ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugų poreikio tenkinimą rajono gyventojams.

2.3. Gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę bei užtikrinti informacijos apie socialines paslaugas prieinamumą gyventojams.

3. Socialinių paslaugų plano rengėjai

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų plano rengėjų vardai, pavardės	Darbovietė	Pareigų pavadinimas
1.	Ieva Gražytė	Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vedėja
2.	Silvija Mėlynienė	Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vyriausioji specialistė
3.	Rasa Šilytė	Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Ekonomistė

II. BŪKLĖS ANALIZĖ

4. Savivaldybės socialinės ekonominės ir demografinės situacijos įvertinimas

4.1. Vidutinis metinis gyventojų skaičius ir sudėtis:

Eil. Nr.	Rodiklis	Gyventojų (šeimų) skaičius
1	2	3
1.	Gyventojų skaičius*	22 623
	iš jų:	
1.1.	mieste	9 251
1.2.	kaime	13 372
	Iš bendro gyventojų skaičiaus:	
2.1.	pensinio amžiaus gyventojai*	5 711
2.2.	suaugę asmenys su negalia** (bendras invalidumo, netekto darbingumo, gavėjų skaičius)	1 768
2.3.	vaikai*	3 081
2.4.	vaikai su negalia**	121
2.5.	vaikai, patiriantys socialinę riziką**	413
3.	Socialinę riziką patiriančios šeimos**	181
4.	Vaikų skaičius socialinę riziką patiriančiose šeimose**	338

* 2022 m. pradžios duomenys, šaltinis: Statistikos departamentas (www.stat.gov.lt) ** 2022 01 01 duomenys, šaltiniai: Socialinės paramos skyrius, Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius Anykščių rajone, Anykščių rajono Socialinių paslaugų centras, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Anykščių skyrius.

4.2. Gyventojų socialinių paslaugų poreikius sąlygojantys veiksniai

Socialinių paslaugų poreikis Anykščių rajono savivaldybėje tiesiogiai susijęs su vykstančiais socialiniais procesais visuomenėje. Šalies ekonominės sąlygos išryškina žmonių grupes, kurioms socialinės paslaugos tampa ypač svarbios. Kaip ir kitų šalies savivaldybių, Anykščių rajono savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikius lemia panašūs veiksniai:

4.2.1. Negalia

Anykščių rajono savivaldybėje 2021 m. gyveno 1 889 neįgalūs asmenys, iš jų – 121 vaikas su negalia. Neįgalūs asmenys rajone sudarė 8,3 proc. visų rajono gyventojų (2020 m. 11,3 proc., 2019 m. 10,3 proc., 2018 m. 10,9 proc.). 2021 m. neįgalių asmenų skaičius rajone lyginant su 2020 m. šiek tiek sumažėjo, o neįgalių asmenų procentas nuo visų rajono gyventojų, lyginant 4 metų laikotarpį, mažiausias, tai sietina su gyventojų skaičiaus mažėjimu rajone.

Negalia sąlygoja poreikį pagalbos į namus, socialinės globos, transporto organizavimo, aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis, būsto pritaikymo neįgaliųjų poreikiams, asmeninio asistento, laikino atokvėpio ir kitoms paslaugoms.

4.2.2. Visuomenės senėjimas

2021 m. šalies mastu, Anykščių rajono savivaldybė buvo antra pagal demografinį senatvės koeficientą (pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus) (1 lentelė). 2020 m. Anykščių rajono savivaldybės demografinis senatvės koeficientas buvo lygus 243, 2019 m. – 241.

1 lentelė. Savivaldybės pagal demografinį senatvės koeficientą, 2021 m.

Eil. Nr.	Savivaldybės	Rodiklis
1.	Ignalinos rajono	261
2.	Anykščių rajono	250
3.	Molėtų rajono	219
4.	Zarasų rajono	207
5.	Visagino rajono	143

Šaltinis: Statistikos departamentas (www.stat.gov.lt)

2021 metų pradžioje Anykščių rajone gyveno 5711 pensinio amžiaus žmonės. Tai sudarė 25,2 procentus bendro Anykščių rajono savivaldybės gyventojų skaičiaus. Santykinė pensinio amžiaus gyventojų dalis yra mažesnė už apskrities vidurkį, tačiau didesnė už šalies vidurkį (2 lentelė).

2 lentelė. Pensinio amžiaus gyventojų skaičiaus 2011–2021 m. palyginimas

Metai	Pensinio amžiaus gyventojai Anykščių rajono savivaldybėje		Pensinio amžiaus gyventojai Utenos apskrityje		Pensinio amžiaus gyventojai Lietuvoje	
	Bendras skaičius	proc.	Bendras skaičius	proc.	Bendras skaičius	proc.
2021	5711	25,2	32 911	26,9	660 373	23,7
2020	6 834	29,7	34 487	27,6	621 490	22,2
2019	7 016	29,7	34 835	27,4	624 960	22,4
2018	7 169	29,7	35 274	27,2	630 522	22,4
2017	7 367	29,4	35 834	26,8	637 244	22,3
2016	7 551	29,3	36 421	26,5	644 710	22,3
2015	7 781	29,5	37 008	26,4	652 675	22,3
2014	7 953	29,6	37 635	26,4	659 704	22,4

2013	8 129	29,6	38 272	26,3	667 102	22,5
2012	8 322	29,6	38 777	26,0	673 010	22,4
2011	8 174	27,0	37 601	23,0	650 259	20,0

Šaltinis: Statistikos departamentas (www.stat.gov.lt)

Dažniausiai senyvo amžiaus asmenims reikalingos pagalbos į namus, socialinės globos paslaugos, transporto organizavimo, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo ir kt. paslaugos.

4.2.3. Alkoholio, narkotinių, psichotropinių ir kitų medžiagų vartojimas

Šis veiksnys lemia vaikų, suaugusių asmenų ir šeimų priskyrimą socialinę riziką patiriančių asmenų grupei. Socialinėmis paslaugomis (tokiomis kaip socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, intensyvi krizių įveikimo pagalba ir kt.) galima sumažinti neigiamas socialinių problemų pasekmes vaikams ir šeimoms, socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims bei užkirsti kelią šių problemų atsiradimui.

Asmenims, vartojantiems alkoholį, narkotines, psichotropines ir kitas medžiagas, itin reikalingos nakvynės namų, psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigų paslaugos, psichosocialinė pagalba.

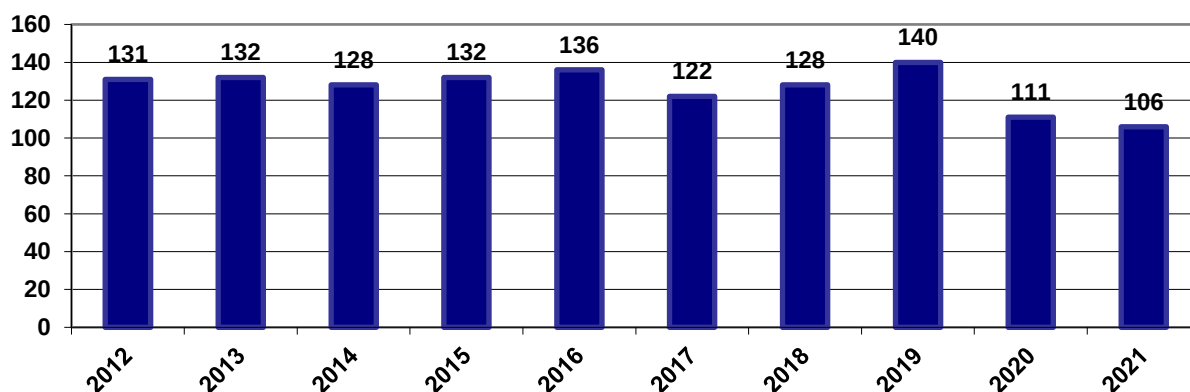
4.2.4. Socialinių įgūdžių stoka

Socialinę riziką patiriančiose šeimose stokojama socialinių įgūdžių prižiūrint ir auklėjant vaikus. Vaikai, augę socialinę riziką patiriančiose šeimose, taip pat dažnai stokoja šių įgūdžių, mėgdžioja savo tėvų asocialaus elgesio būdus. Socialinę riziką patiriančių asmenų grupei priskiriamiems suaugusiems asmenims, dažniausiai turintiems įvairių priklausomybių, taip pat trūksta socialinių įgūdžių. Daugelis vaikų, netekusių tėvų globos ir praradusių galimybę gyventi šeimoje, irgi susiduria su šia problema.

Nuo 2018 m. liepos 1 d. socialinę riziką patiriančioms šeimoms numatyta tvarka paskiriamas atvejo vadybininkas, kuris sudaro individualų pagalbos šeimai planą, pagal kurį teikiamos socialinės paslaugos ir pagalba šeimai.

2021 m. pabaigoje Anykščių rajone buvo 181 šeima, patiriančios socialinę riziką, iš jų: 106 šeimų buvo teikiamos socialinės paslaugos (1 diagrama) ir 75 šeimos, kurioms taikoma tik atvejo vadyba neteikiant socialinių paslaugų. Šiose šeimose augo 338 vaikų.

1 diagrama. Socialinę riziką patiriančių šeimų, kurioms teikiamos socialinės paslaugos, skaičius Anykščių rajone 2012–2021 m.

Šaltiniai: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, Anykščių rajono socialinių paslaugų centras

Socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius kas metai kinta. Šeimų skaičius tai didėja, tai mažėja, bet vis tiek išlieka didelis. Dėl šios priežasties socialinių paslaugų poreikis socialinę riziką

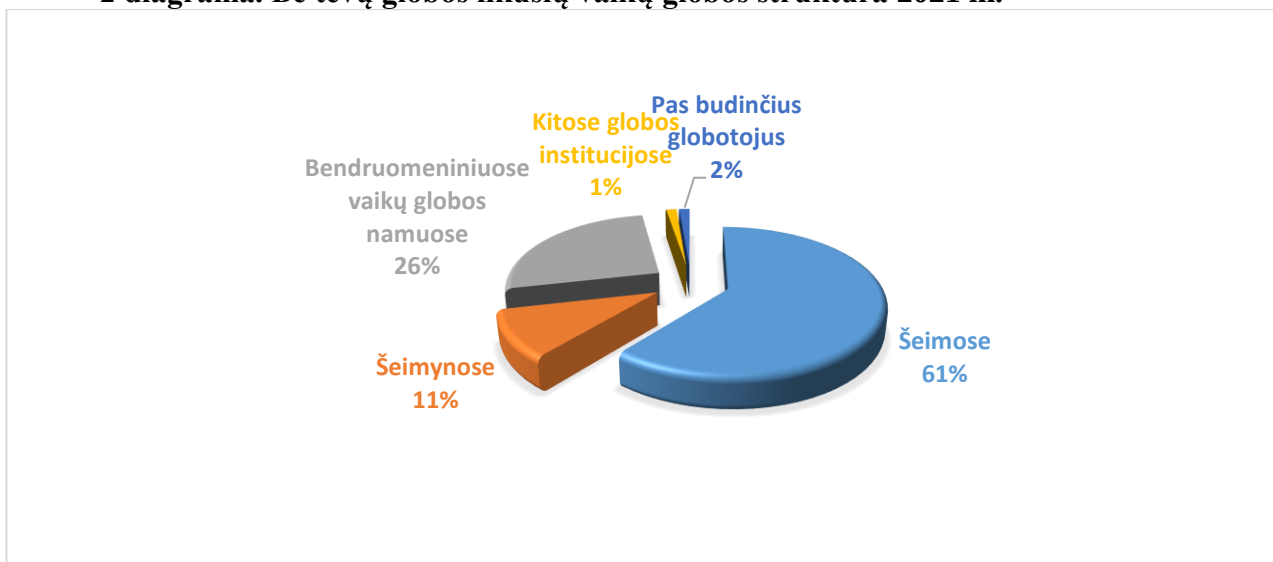
patiriančioms šeimoms Anykščių rajone išlieka aktualus.

Siekiant sukurti nepertraukiamai veikiančią vaiko teisių apsaugos sistemą, kuri užtikrintų vienodos praktikos, apsaugant ir ginant vaiko teises ir teisėtus interesus, formavimąsi ir taikymą valstybėje, savalaikį reagavimą į vaiko teisių pažeidimus ir operatyvų sprendimų priėmimą, nuo 2018 m. liepos 1 d. įsigaliojo nauja, vaikų interesus labiau apsauganti vaiko teisių apsaugos sistema. Šios pertvarkos esmė – sukurta bendra ir aiški sistema, kuri padeda greitai ir profesionaliai reaguoti į pranešimus apie vaikų teisių pažeidimus. Taip pat kryptingas darbas su šeimomis, kuriose kyla problemos ar krizės, sustiprinta globėjų paieška ir pagalba jiems, sukurta vienoda, atpažįstama, draugiška vaikui tarnybos aplinka, ugdomas ir didinamas visuomenės nepakantumas vaiko teisių pažeidimams.

Per 2021 m. pranešta apie 345 vaikus, kurių teisės buvo galimai pažeistos. Daugiausia pranešimų gauta iš policijos. Per 2021 m. 223 vaikams atliktas situacijos vertinimas, iš jų – 29 nustatytas vaiko apsaugos poreikis. 2021 m. iš nesaugios aplinkos paimti 79 vaikai, dėl 8 vaikų buvo kreiptasi į teismą dėl leidimo paimti vaiką. 2021 m. valdžia apribota 7 tėvams 4 vaikų atžvilgiu. Su šiomis šeimomis dirbo mobilioji komanda bei buvo vykdoma atvejo vadyba.

2021 m. Anykščių rajono savivaldybėje buvo 77 be tėvų globos likę vaikai, iš jų: 47 buvo globjami šeimų ar asmenų, 8 – šeimynose, 20 – bendruomeniniuose vaikų globos namuose, 1 – pas budinčius globotojus, 1 – kitose globos institucijose. Per 2021 m. laikina globa (rūpyba) buvo nustatyta 8 vaikams, nuolatinė globa (rūpyba) 3 vaikams.

2 diagrama. Be tėvų globos likusių vaikų globos struktūra 2021 m.

Šaltiniai: Socialinės paramos skyrius, Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius Anykščių rajone, Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centras

Socialinės paslaugos, orientuotos į socialinių įgūdžių ugdymą ir lavinimą, socialinę riziką patiriančioms šeimoms ir jose augantiems vaikams, vaikams augantiems globos įstaigose bei socialinę riziką patiriantiems asmenims yra labai aktualios.

4.2.5. Smurtas artimoje aplinkoje

Šeimos, tarp jų ir socialinę riziką patiriančios, patiria gausybę problemų. Viena iš jų – konfliktai, o neretai ir smurtas. Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Anykščių rajono policijos komisariato duomenimis, 2021 m. buvo gauti 597 pranešimai apie konfliktus artimoje aplinkoje. Pradėti 115 ikiteisminiai tyrimai dėl smurto artimoje aplinkoje. 2020 m. buvo gauti 628 pranešimai apie konfliktus artimoje aplinkoje. Pradėti 133 ikiteisminiai tyrimai dėl smurto artimoje aplinkoje. Tuo tarpu 2019 m. gauti 582 pranešimai ir pradėti 153 ikiteisminiai tyrimai dėl smurto artimoje aplinkoje. Smurto artimoje aplinkoje aukomis tampa ne tik suaugę šeimos nariai, bet ir vaikai. Toks šeimyninių santykių nestabilumas daro neigiamą įtaką visiems šeimos nariams, o ypač

šiose šeimose augantiems vaikams – jie neturi tinkamų sąlygų pozityviai socializacijai. Socialinės paslaugos yra vienas iš komponentų, kuris prisideda prie smurto ir konfliktų šeimoje mažinimo.

4.2.6. Nusikalstamumas

Anykščių rajono policijos komisariato duomenimis, 2021 m. Anykščių rajone nusikalstamumas lyginant su 2020 m. sumažėjo. 2021 m. įvykdytos 254 nusikalstamos veikos (iš jų nepilnamečiai įvykdė 4 nusikalstamas veikas), 2020 m. įvykdyta 301 nusikalstama veika, 2019 m. įvykdytos 353 nusikalstamos veikos (iš jų nepilnamečiai įvykdė 13 nusikalstamų veikų), 2018 m. įvykdytos 407 nusikalstamos veikos (iš jų nepilnamečiai įvykdė 14 nusikalstamų veikų), 2017 m. įvykdytos 535 nusikalstamos veikos (iš jų nepilnamečiai įvykdė 17 nusikalstamų veikų), 2016 m. įvykdyta 401 nusikalstama veika (iš jų nepilnamečiai įvykdė 8 nusikalstamas veikas).

Lietuvos probacijos tarnybos Panevėžio regiono skyriaus, veikiančio Anykščių rajono savivaldybės teritorijoje, duomenimis, per 2021 m. į jų tarnybos duomenų registrą buvo įtraukti 89 asmenys, iš jų – 9 moterys. Iš visų 2021 m. į tarnybos duomenų registrą įtrauktų asmenų, 10 asmenų lygtinai paleisti iš pataisos įstaigų, iš jų – 1 moteris. Per 2020 m. į šios tarnybos duomenų registrą buvo įtraukti 183 asmenys, iš jų – 17 moterų. Iš visų 2020 m. į tarnybos duomenų registrą įtrauktų asmenų, 8 asmenys lygtinai paleisti iš pataisos įstaigų, iš jų – 3 moterys. Per 2019 m. į šios tarnybos duomenų bazę buvo įtraukti 9 nepilnamečiai. Per 2020 m. į probacijos tarnybos duomenų registrą buvo įtraukta 1,8 karto mažiau asmenų nei per 2019 m., kai į registrą buvo įtraukti 330 asmenų.

Taikant efektyvius socialinio darbo metodus bei teikiant socialines paslaugas nusikalsti linkusiems suaugusiems asmenims bei nepilnamečiams, galima prisidėti prie nusikalstamumo mažinimo, nuteistųjų reintegracijos į visuomenę, prosocialaus elgesio skatinimo.

4.3. Kiti rodikliai

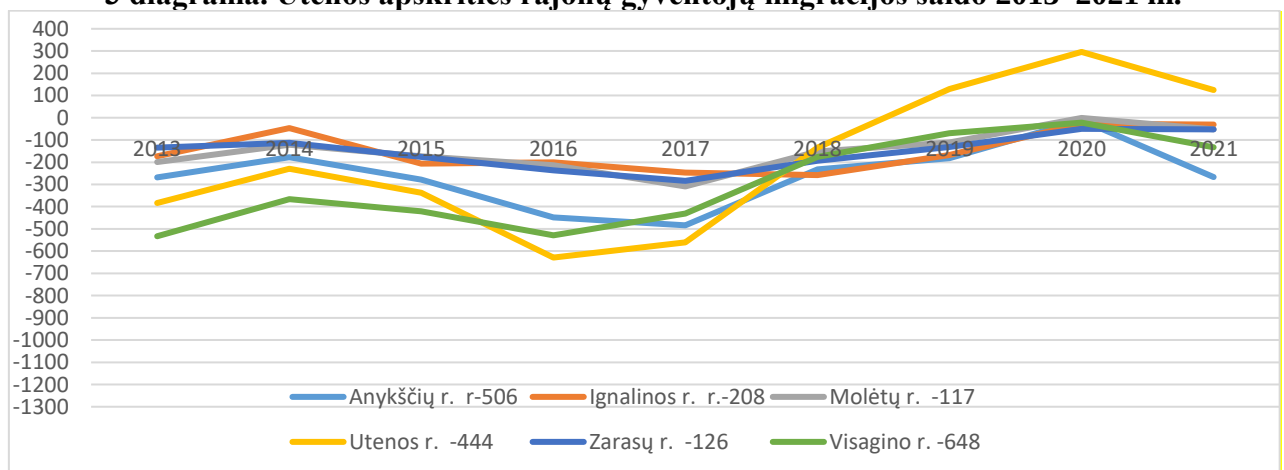
Vertinat socialinių paslaugų poreikį gyventojams taip pat svarbu atsižvelgti ir į demografinius bei ekonominius rodiklius.

4.3.1. Migracija

Analizuojant gyventojų migraciją, remiamasi paskutiniais Statistikos departamento pateiktais duomenimis, kurie fiksuoja tik registruotos migracijos duomenis. Registruotos migracijos duomenys skiriasi nuo realaus gyventojų judėjimo.

Daugiausia emigruoja jauni darbingo amžiaus žmonės. Paskutinius devynerius metus emigravusių Anykščių rajono gyventojų skaičius tai didėjo, tai mažėjo, tačiau migracijos saldo, visus metus, išliko neigiamas. 2015–2017 m. emigravusių rajono gyventojų skaičius didėjo, o 2020 m. migracijos saldo, Anykščių rajono savivaldybėje, nors vis dar išlieka neigiamas, bet yra mažiausias per paskutinius metus. (3 diagrama).

3 diagrama. Utenos apskrities rajonų gyventojų migracijos saldo 2013–2021 m.

Šaltinis: Statistikos departamentas (www.stat.gov.lt)

Anykščių rajono gyventojų migracijos srautai lyginant paskutinių 10 metų laikotarpį tai didėjo, tai mažėjo. 2011–2014 m. pastebimas migracijos sumažėjimas, o nuo 2015–2017 m. migracijos srautas vėl didėjo. Didžiausia migracija pastebima 2011 m., 2016–2019 m. 2020 m. pastebima, kad Anykščių rajono gyventojų migracija mažiausia per paskutinius 10 metų, o 2021 m. migracija šiek tiek padidėjo (3 lentelė).

3 lentelė. Anykščių rajono gyventojų migracija 2011-2021 m.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Atvykusieji	698	658	711	764	681	781	663	808	748	731	736
Išvykusieji	1012	948	979	941	959	1229	1147	1041	930	742	860
Migracijos saldo	-314	-290	-268	-177	-278	-448	-484	-233	-182	-11	-124

Šaltinis: Statistikos departamentas (www.stat.gov.lt)

Anykščių rajono savivaldybės gyventojams senstant ir vis dar išliekant aktyviai darbingo amžiaus gyventojų emigracijai, auga socialinių paslaugų poreikis vyresnio amžiaus asmenims.

4.3.2. Nedarbo lygis

Nedarbas – viena pagrindinių emigracijos priežasčių. Augant nedarbui, paprastai auga ir emigracijos mastas. Tuomet, kaip jau buvo minėta, auga socialinių paslaugų poreikis vyresnio amžiaus rajono gyventojams.

2021 m., lyginant su 2020 m., nedarbas Anykščių rajone sumažėjo. 2022 m. sausio 1 d. Anykščių skyriuje buvo registruoti 1711 bedarbiai, tai sudarė 12,9 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų. 2021 m. sausio 1 d. Anykščių skyriuje buvo registruoti 2743 bedarbiai ir tai sudarė 20,4 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų. 2020 m. sausio 1 d. Anykščių skyriuje buvo registruoti 1719 bedarbiai tai sudarė 12,5 proc. visų darbingo amžiaus gyventojų. 2019 m. sausio 1 d. Anykščių skyriuje buvo registruotas 1 681 bedarbiai, tai sudarė 11,9 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų. 2018 m. sausio 1 d. Anykščių skyriuje buvo registruotas 1 749 bedarbis, tai sudarė 11,9 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų. 2017 m. sausio 1 d. Anykščių skyriuje buvo registruoti 1 761 bedarbiai, kurie sudarė 11,7 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų.

2022 m. sausio 1 d. bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų, Anykščių rajone, didesnis nei šalyje (4 lentelė). Pagal pastarąjį kriterijų, Utenos apskrityje, Anykščių rajoną lenkia Ignalinos, Visagino, Molėtų ir Zarasų rajono savivaldybės.

4 lentelė. Bedarbių skaičius 2022 m. sausio 1 d.

	Registruota bedarbių	Bedarbių proc. nuo darbingo amžiaus gyventojų
Šalyje	176087	12,0
Utenos apskr.	9566	15,5
Anykščių r. sav.	1711	12,9
Ignalinos r. sav.	1493	19,5
Visagino m. sav.	1301	15,2
Molėtų r. sav.	1234	15,1
Utenos r. sav.	2297	12,6
Zarasų r. sav.	1449	18,4

Šaltinis: Užimtumo tarnyba (www.uzt.lt)

Per 2021 m. Užimtumo tarnybos Anykščių skyriuje registruotos 2218 laisvų darbo vietų. Per 2020 m. Užimtumo tarnybos Anykščių skyriuje registruotos 1661 laisvos darbo vietos. Per 2019 registruotos 1764 laisvos darbo vietos. Per 2018 m. – 1585, per 2017 m. – 1244, per 2016 m. – 1043.

Lyginant 2021 m. ir 2020 m., matyti, kad registruotų laisvų darbo vietų, 2021 m., buvo daugiau, tačiau lyginant ankstesnius metus, matyti, kad nuo 2016 m. iki 2021 m. registruotų laisvų darbo vietų skaičius kiekvienais metais didėjo.

4.3.3. Gyventojų pajamos

Vertinant socialinę situaciją, svarbu įvertinti gyventojų pajamas. Realiosios gyventojų pajamos yra socialinės gerovės rodiklis. Analizuojant pajamas yra remiamasi Statistikos departamento atliekamais pajamų ir gyvenimo sąlygų tyrimais. Šie duomenys atskiriems rajonams nėra pateikiami, tad šiame dokumente yra naudojami Utenos apskrities duomenys.

2020 m. mėnesinės disponuojamos pinigines pajamos Utenos apskrityje, skaičiuojant vienam namų ūkio nariui, buvo 575 Eur, 2019 m. – 384 Eur. 2018 m – 365 Eur, 2017 – 335 Eur, 2016 m. – 328 Eur, o 2015 m. – 287 Eur. Tuo tarpu vidutinės mėnesinės pinigines disponuojamos pajamos vienam namų ūkio nariui respublikoje 2020 m. buvo 812 Eur, 2019 m. – 531 Eur, 2018 m. – 482 Eur, 2017 – 436 Eur, 2016 m. – 403 Eur, o 2015 m. – 370 Eur. Mėnesinės pinigines disponuojamos pajamos Utenos apskrityje, skaičiuojant vienam namų ūkio nariui kas metai didėja, tačiau 2019 m. vis dar buvo mažesnės nei respublikoje.

5. Esamos socialinių paslaugų infrastruktūros savivaldybėje analizė

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes ¹	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas ²	Vietų (gavėjų ³) skaičius	
				iš viso	iš jų finansuojamų savivaldybės
1.	Socialinės globos namai	Aknystos socialinės globos namai	LR SADM	320	25
		Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centras	Savivaldybės BĮ	21	21
		Anykščių socialinės globos namų filialas Svėdasų senelių globos namai	Savivaldybės BĮ	35	35
		Anykščių socialinės globos namų filialas Burbiškio grupinio gyvenimo namai	Savivaldybės BĮ	20	20
		Sidabrinis amžius	UAB	20	18

¹ Lentelė užpildoma pagal Socialinių paslaugų kataloge numatytus socialinių paslaugų įstaigų tipus.

² Apskritis, savivaldybės, nevyriausybinė organizacijų, privačios ir kt.

³ Maksimalus lankytojų skaičius per dieną.

2.	Šeimynos	Jokūbavos šeimyna	Savivaldybės	8	7
3.	Laikino gyvenimo namai	Anykščių rajono socialinių paslaugų centro padalinys Motinos ir vaiko krizių tarnyba	Savivaldybės BĮ	4	4
4.	Dienos socialinės globos centrai	Anykščių rajono socialinių paslaugų centro padalinys Dienos centras asmenims su negalia	Savivaldybės BĮ	25	25
5.	Savarankiško gyvenimo namai	Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Debeikių savarankiško gyvenimo namai Labdaros ir paramos fondas „Prieglobstis“	Savivaldybės BĮ NVO	12 30	12 -
6.	Socialinės priežiūros centrai	Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centras „Gelbėkit vaikus“ Raguvėlės vaikų dienos užimtumo centras Anykščių rajono socialinių paslaugų centro padalinys Vaikų dienos centras Debeikių vaikų dienos centras „Šeimos idėjų centras“ Anykščių socialinės gerovės centras	NVO NVO BĮ VšĮ NVO	25 23 16 16 Pagal poreikį	25 23 16 16 Finansuojama pagal ES projektą
7.	Bendruomeninės įstaigos	Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centras	NVO	Pagal poreikį	Finansuojama pagal soc. paslaugų

					programą
8.	Kitos socialinių paslaugų įstaigos (pagalbos į namus tarnyba, socialinių paslaugų centras, NVO įstaigos ir kt.)	Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Savivaldybės BĮ	Pagal poreikį	Pagal poreikį
		Anykščių rajono neįgaliųjų draugija	NVO	418 draugijos nariai (408 neįgalieji)	Finansuojama pagal neįgaliųjų soc. integracijos programą ir soc. paslaugų programą
		LASS šiaurės rytų centras, Anykščių skyrius	NVO	63 draugijos nariai	Finansuojama pagal neįgaliųjų soc. integracijos programą
		Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Anykščių Viltis“	NVO	52 draugijos nariai (20 neįgaliųjų)	Finansuojama pagal neįgaliųjų soc. integracijos programą
		Neįgaliųjų teatras „Anykščių šviesa“	NVO	22 nariai (14 neįgalieji)	-
		Pagalbos ir informacijos šeimai tarnyba	VšĮ	19	Finansuojama pagal reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektą
		Cukriniu diabetu sergančių asmenų klubas „Ateitis“	NVO	89 nariai	-
		Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centro	NVO	Pagal poreikį	-

	Anykščių skyrius Anykščių rajono sutrikusio intelekto jaunuolių globos asociacija „Vertės ratas“	NVO	kį 21 nariai	-
	„Anykščių jausmų ratas“	VšĮ	Pagal porei- kį	-

5.1. Socialinių paslaugų infrastruktūros išsidėstymas ir socialinių paslaugų teikimo savivaldybėje (seniūnijose) pakankamumo lygis

Socialinių paslaugų įstaigų išsidėstymas mieste ir rajono gyvenvietėse nėra tolygus. Taip pat skiriasi ir socialinių paslaugų poreikio patenkinimo lygis miesto ir kaimo vietovių gyventojams. Skirtumai pastebimi socialinių paslaugų teikimą gyventojams nagrinėjant pagal atskiras paslaugų rūšis.

5.1.1. Bendrosios socialinės paslaugos

Bendrųjų socialinių paslaugų įstaigų tinklas tiek Anykščių mieste, tiek kaimiškose vietovėse pakankamai išvystytas, todėl miesto ir rajono gyventojai turi galimybes gauti jiems reikalingas bendrąsias socialines paslaugas. Šiuo metu kaimo gyventojams bendrąsias socialines paslaugas kiekvienoje rajono seniūnijoje teikia vidutiniškai du socialiniai darbuotojai: socialinio darbo organizatorius bei socialinis darbuotojas darbui su šeimomis. Šie specialistai teikia tokias bendrąsias socialines paslaugas kaip gyventojų informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas bei atstovavimas, aprūpinimas būtiniausiais darbužiais ir avalyne ir kt. Išvardintas bendrąsias socialines paslaugas socialinio darbo organizatoriai bei socialiniai darbuotojai darbui su šeimomis teikia ir miesto gyventojams.

Anykščių rajono socialinių paslaugų centras rajono gyventojams teikia transporto organizavimo ir asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo paslaugas. Transporto organizavimo paslauga teikiama nemokamai 2 kartus per metus socialinę riziką patiriančioms šeimoms, suaugusiems asmenims, patiriantiems socialinę riziką, senyvo amžiaus asmenims bei neįgaliesiems. Taip pat šios socialinės grupės gali pasinaudoti asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo paslaugomis. Transporto organizavimo paslauga 2 kartus per metus nemokamai gali pasinaudoti asmenys (šeimoms), atsidūrę (-usios) krizinėje situacijoje bei patiriantys fizinį ar psichologinį smurtą arba grėsmę asmens fiziniui ar emociniam saugumui. Taip pat asmenys, kurie dėl negalios, ligos ar senatvės turi judėjimo problemų ir dėl to, ar dėl nepakankamų pajamų, negali naudotis visuomeniniu ar individualiu transportu ir kurių šeimos nariai dėl objektyvių priežasčių negali suteikti jiems transporto paslaugų.

Transporto organizavimo paslaugomis 2021 m. pasinaudojo 155 asmenys. Dažniausiai paslauga naudojasi neįgalūs asmenys (70 asmenų) ir senyvo amžiaus asmenys (39 asmenys). Taip pat ši paslauga aktuali šeimoms, patiriančioms socialinę riziką (26 šeimos).

Organizuojant asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo paslaugas, Anykščių rajono socialinių paslaugų centre šiuo metu yra galimybė gyventojams išduoti pirties (dušo) talonus. Šios paslaugos labiau prieinamos tiems gyventojams, kurių gyvenamojoje vietovėje yra viešosios pirtys – t. y. Anykščių mieste ir Svėdasų miestelyje. Taip pat ši paslauga 2020 m. pradėta teikti ir Kavarsko mieste. Asmeninės higienos ir priežiūros paslaugas teikė UAB Anykščių komunalinis ūkis ir Kavarsko pagrindinė mokykla-daugiafunkcis centras. Asmeninės higienos ir priežiūros organizavimo paslaugas 2021 m. iš viso gavo 78 gyventojai, iš jų: 40 Anykščių miesto gyventojai, 7 Anykščių seniūnijos gyventojų, 11 Svėdasų seniūnijos gyventojų ir 20 Kavarsko seniūnijos gyventojų.

Bendrąsias socialines paslaugas teikia ir nevyriausybinių organizacijų. Šios organizacijos gyventojams teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, maitinimo,

transporto organizavimo, asmeninės higienos ir priežiūros organizavimo (savitarnos skalbimo), aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne, sociokultūrinės paslaugas. Didesnė dalis socialines paslaugas teikiančių nevyriausybinų organizacijų savo veiklą vykdo mieste, todėl miesto gyventojams jų teikiamos paslaugos yra labiau prieinamos nei kaimo gyventojams, tačiau organizacijos vis labiau praktikuoja nemokamo pavėžėjimo paslaugą, kurios dėka žmonės iš kaimiškų teritorijų atvežami į organizacijas ir gali naudotis jų teikiamomis paslaugomis. Kaimo vietovėse veikiančių bendruomeninių nevyriausybinų organizacijų, teikiančių bendrąsias socialines paslaugas, skaičius yra labai nedidelis.

5.1.2. Specialiosios socialinės paslaugos

Vertinant socialinės priežiūros paslaugų infrastruktūros išvystymą miesto ir kaimo gyventojams taip pat pastebimi skirtumai.

Pagalbos į namus socialines paslaugas 2021 m. teikė Anykščių rajono socialinių paslaugų centro darbuotojai. Ši paslauga buvo teikiama neįgaliesiems senyvo amžiaus asmenims bei darbingo amžiaus asmenims su negalia. Mieste ir rajono seniūnijose dirbo 23 socialinio darbuotojo padėjėjai, teikę gyventojams pagalbą į namus paslaugas. 2021 m. iš viso buvo 226 asmenys, kuriems teikiamos pagalbos į namus paslaugos, iš jų: Anykščių mieste 91 paslaugų gavėjas, kaimuose ir miesteliuose – 135. 2021 m. gruodžio 31 d. pagalbos į namus paslaugos eilių nebuvo.

Socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugas 2021 m. teikė Anykščių rajono socialinių paslaugų centro socialiniai darbuotojai darbui su šeimomis Anykščių mieste ir visose rajono seniūnijose. Šios paslaugos buvo teikiamos tiek miesto, tiek rajono gyventojams.

Nuo 2020 m. liepos 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo pakeitimui ir papildymui, socialinės priežiūros paslaugoms priskirta nauja paslauga – vaikų dienos socialinė priežiūra bei įteisintas socialinės priežiūros paslaugų akreditavimas, numatantis tik akredituotos socialinės priežiūros teikimą nuo 2021 m. sausio 1 d., todėl 2020 m. gruodžio mėn. visi Anykščių rajone veiklą vykdydantys vaikų dienos centrai buvo akredituoti ir jiems suteikta teisė nuo 2021 m. teikti vaikų dienos socialinės priežiūros paslaugas vaikams.

Anykščių mieste ir rajone vaikų dienos socialinę priežiūrą socialinę riziką patiriantiems vaikams ir socialinę riziką patiriančių šeimų vaikams teikia keturi vaikų dienos centrai: Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Vaikų dienos centras (akredituota 16 vietų); Anykščių mieste veikiantis Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centras (akredituotos 25 vietos); Raguvėlėje veikiantis „Gelbėkit vaikus“ Raguvėlės vaikų dienos centras (akredituotos 23 vietos); Debeikiuose veikiantis vaikų dienos centras VšĮ „Šeimos idėjų centras“ (akredituota 16 vietų).

Apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslaugą neįgaliesiems 2021 m. teikė Aknystos socialinės globos namų Šlavėnų filialas „Namų užuovėja“. Šioje įstaigoje gyveno 11 neįgalių asmenų nuo 18 metų, iš jų – 6 gyventojai iš Anykščių rajono savivaldybės ir 5 gyventojai iš kitų rajonų. Paslauga tenkinama pagal poreikį nepriklausomai nuo asmens gyvenamosios vietos.

Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Debeikių savarankiško gyvenimo namuose per 2021 m. gyveno 13 senyvo amžiaus asmenų. 2021 m. pabaigoje, eilėje į Debeikių savarankiško gyvenimo namus laukiančių asmenų nebuvo.

Labdaros ir paramos fondo „Prieglobstis“ filialo savarankiško gyvenimo namuose Troškūnuose 2021 m. paslaugos buvo suteiktos 30 socialiai pažeistiems, turintiems problemų su priklausomybėmis, asmenims. 2021 m. savarankiško gyvenimo namuose gyveno 8 Anykščių rajono gyventojai.

Laikino apnakvindinimo ir intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugas 2021 m. teikė Anykščių rajono socialinių paslaugų centro padalinys Motinos ir vaiko krizių tarnyba. Laikino apnakvindinimo ir intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugos užtikrina saugią aplinką asmenims ir jų vaikams, patekusiems į krizinę situaciją, suteikiant palaikymą ir konsultacijas. Laikino apnakvindinimo paslaugos Krizių tarnyboje suteikiamos iki 7 parų, o intensyvios krizių įveikimo pagalbos – iki 12 mėnesių. Per 2021 m. laikino apnakvindinimo paslauga pasinaudojo 6 asmenys (2 suaugę asmenys ir 4 vaikai), intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugomis pasinaudojo 4 asmenys (2 suaugę asmenys ir 2 vaikai).

Laikino apnakvindinimo ir intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugas 2021 m. teikė Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro padalinys Krizių centras. Per 2021 metus Krizių centre buvo apgyvendintos 9 šeimos: 9 suaugę ir 14 vaikų.

Intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugas 2021 m. teikė ir VšĮ „Jausmų ratas“, įsikūręs Anykščių r. Debeikių seniūnijoje. Šioje organizacijoje taip pat buvo teikiamos ir socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugos bei psichosocialinės pagalbos paslaugos. Per 2021 m. VšĮ „Jausmų ratas“ paslaugos buvo suteiktos 26 moterims.

Laikino atokvėpio paslaugas Anykščių rajono savivaldybėje 2021 m. teikė Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Anykščių viltis“ ir Anykščių rajono socialinių paslaugų centras.

Pagalbos globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, tėviams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti paslaugas 2021 m. teikė Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro padalinys Globos centras, kurio pagrindinis tikslas – užtikrinti, kad visiems įvaikintiems vaikams, globėjū (rūpintojų), globėjū giminaičių globojamiems (rūpinamiems) vaikams, budinčių globotojų prižiūrimiems vaikams bei budintiems globotojams, globėjams (rūpintojams), globėjams giminaičiams, šeimynos dalyviams, tėviams ar asmenims, ketinantiems tapti globėjais (rūpintojais), būtų prieinama ir teikiama reikalinga konsultacinė, psichologinė, teisinė ir kita pagalba, siekiant tinkamo vaiko, įvaikio ugdymo ir auklėjimo šeimai artimoje aplinkoje. Per 2021 m. Globos centras suteikė 2241 paslaugą esamiems ir būsimiems globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, šeimynos dalyviams, jų globojamiems vaikams, asmenims, ketinantiems priimti laikinai svečiuotis vaikus savo šeimoje, bei norintiems tapti budinčiais globėjais, nuolatiniais globėjais bei visuomenės atstovams. Globos centras, siekdamas sudaryti sąlygas vaikams augti saugioje ir jų raidai palankioje šeimai aplinkoje, kai laikinai ar nuolat nėra galimybės augti biologinėje šeimoje ar būti įvaikintiems, organizuoja vaikų priežiūrą globėjū (rūpintojų) šeimoje, artimųjų giminaičių šeimoje, šeimynoje bei budinčių globotojų šeimose.

Anykščių rajono savivaldybėje 2021 metais buvo pradėta teikti apgyvendinimo apsaugotame būste paslauga, kurią teikė VšĮ „Šeimos idėjų centras“. Per 2021 m. ši paslauga buvo suteikta 6 asmenims.

Kaimiškose vietovėse daugėja socialinės priežiūros paslaugų įstaigų. Rajone veikia keturios socialinės priežiūros įstaigų grupės (vaikų dienos centrų, šeimos paramos centrų, dienos centrų suaugusiems asmenims, nakvynės namų, krizių centrų ir pan.) priskiriamos įstaigos – NVO „Gelbėkit vaikus“ Raguvėlės vaikų dienos centras, Debeikių vaikų dienos centras VšĮ „Šeimos idėjų centras“, Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Debeikių savarankiško gyvenimo namai senyvo amžiaus asmenims bei Labdaros ir paramos fondo „Prieglobstis“ įkurti savarankiško gyvenimo namai Troškūnuose.

Dienos socialinės globos asmens namuose paslaugas teikia Anykščių rajono socialinių paslaugų centras. Šios paslaugos teikiamos kaimo ir miesto gyventojams – suaugusiems asmenims su negalia ir senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims su sunkia negalia. 2021 m. šios paslaugos buvo teikiamos 90 asmenų, iš jų: 77 senyvo amžiaus asmenims su sunkia negalia ir 13 darbingo amžiaus neįgalių asmenų, 52 miesto gyventojams ir 38 kaimo gyventojams.

Socialinės globos paslaugas suaugusiems asmenims su negalia teikia Anykščių rajono socialinių paslaugų centro padalinys Dienos centras asmenims su negalia. 2021 m. dienos centro paslaugomis naudojosi 27 asmenys su negalia. Centro lankytojams teikiama specialiojo transporto paslauga.

Šios paslaugos poreikį neįgaliems vaikams dalinai tenkina Antano Baranausko pagrindinės mokyklos Specialiojo ugdymo skyrius – daugiafunkcis centras sutrikusio intelekto vaikams ir jaunuoliams. Šis centras teikia ugdymo paslaugą neįgaliems vaikams ir jaunimui nuo 3 iki 21 metų, kartu teikiant ir socialinės globos paslaugą dienos metu. Tačiau ši įstaiga neturi socialinių paslaugų įstaigos statuso ir veikia kaip švietimo įstaiga. Šioje įstaigoje 2021 m. buvo ugdomi 33 ugdytiniai, iš jų: 7 ikimokyklinio amžiaus; 3 jaunuoliai nuo 18 iki 21 metų. Įstaiga yra įsikūrusi mieste, tačiau šios įstaigos paslaugos aktualios ne tik mieste, bet ir kaimiškose teritorijose gyvenantiems vaikams ir jaunuoliams. 2021 m. centrą lankė 13 vaikų ir jaunuolių, gyvenančių mieste ir 20 – kaimo vietovėse. Įstaiga centrą lankantiems vaikams ir jaunuoliams teikia transporto paslaugą.

Trumpalaikės socialinės globos paslauga vaikams, likusiems be tėvų globos, ir kuriems nustatyta laikinoji globa, teikiama Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centre ir šeimynose iki tol, kol vaikui nustatoma nuolatinė globa. Trumpalaikės socialinės globos paslaugas asmenys gauna nepriklausomai nuo to, ar asmuo gyvena mieste, ar kaimiškoje vietovėje. Kitoms gyventojų grupėms (vaikams su negalia, socialinę riziką patiriantiems vaikams bei kitoms socialinę riziką patiriančioms asmenų grupėms) trumpalaikės socialinės globos paslaugos nėra teikiamos.

Anykščių rajono savivaldybėje teikiamos globėjų (rūpintojų) paslaugos vaikams, kurie netenka tėvų globos ir kuriems nustatoma globa. Šių paslaugų tikslas – tėvų globos netekusiems vaikams sudaryti sąlygas gyventi šeimoje, bet ne globos institucijoje. Per 2021 m. globėjų (rūpintojų) šeimose gyveno 50 globojamų vaikų.

Ilgalaikę socialinę globą Anykščių rajone teikia šios įstaigos: Aknystos socialinės globos namai, Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centras, Jokūbavos šeimyna, Anykščių socialinės globos namai, kurie turi du filialus – Burbiškio grupinio gyvenimo namus ir Svėdasų senelių globos namus bei privatūs senelių globos namai „Sidabrinis amžius“. Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centras, Jokūbavos šeimyna, Anykščių socialinės globos namai socialinės globos paslaugas teikia Anykščių miesto ir rajono gyventojams, Aknystos socialinės globos namai ir privatūs senelių globos namai „Sidabrinis amžius“ paslaugas teikia visiems Lietuvos Respublikos gyventojams.

Burbiškio grupinio gyvenimo namuose ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas vienu metu gali gauti 20 psichikos negalią turinčių suaugusių asmenų, gyvenančių Anykščių rajone. Patalpos pritaikytos taip, kad būtų kiek įmanoma artimesnės namų aplinkai, sudarant sąlygas asmeniui savarankiškai spręsti savo socialines problemas, palaikyti ryšius su visuomene, padėti įveikti socialinę atskirtį ir integruotis į visuomenę. Neįgalieji apgyvendinami dviejose grupėse po 10 asmenų. Pirmame aukšte įrengti gyvenamieji kambariai neįgaliesiems, bendro naudojimo ir poilsio vietos, užimtumo kambarys, 2 virtuvėlės–valgomieji neįgaliesiems, asmens higienos patalpos. 2021 m. juose gyveno 21 asmuo.

6. Savivaldybės galimybių teikti socialines paslaugas ir socialinių paslaugų poreikio įvertinimas

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes ⁴	Asmenų (šeimų) skaičius, kuriems socialinių paslaugų poreikis		1000 gyventojų tenka vietų	iš jų finansuoja savivaldybė
		įvertintas	nepatenkintas		
1	2	3	4	5	6
1.	Ilgalaikė socialinė globa	230	4	10,2	8,4
2.	Trumpalaikė socialinė globa	48	1	2,1	1,9
3.	Dienos socialinė globa institucijoje	27	-	1,2	1,2
4.	Dienos socialinė globa asmens namuose	90	-	4,0	4,0
5.	Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	12	1	0,5	0,5
6.	Pagalba į namus	232	-	10,3	10,3
7.	Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas institucijoje	80	-	3,5	3,5
8.	Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas asmens (šeimos) namuose	106 šeimų	-	-	-

⁴ Lentelė užpildoma pagal Socialinių paslaugų kataloge žmonių socialinėms grupėms numatytas socialinių paslaugų rūšis.

9.	Laikinas apnakvindinimas	29	-	1,3	1,3
10.	Kitos socialinės priežiūros paslaugos	27	-	1,2	1,2
11.	Bendrosios socialinės paslaugos	Tenkinama pagal poreikį	Tenkinama pagal poreikį	-	Pagal poreikį

6.1. Savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų analizė

Siekiant įvertinti socialinių paslaugų poreikį rajono savivaldybėje, toliau pateikiama socialinių paslaugų analizė pagal atskiras paslaugų gavėjų grupes bei socialinių paslaugų rūšis. Šiame skyriuje taip pat atlikta socialinių paslaugų pasiūlos analizė, aptartos Savivaldybės organizuojamos ir jos teritorijoje veikiančių kitų institucijų teikiamos socialinės paslaugos.

6.1.1. Neįgalūs vaikai ir suaugę asmenys

Negalią turintiems asmenims, Anykščių rajono savivaldybės Socialinės paramos skyrius organizuoja būsto pritaikymą, o Anykščių rajono socialinių paslaugų centras teikia aprūpinimo techninėmis pagalbos priemonėmis paslaugas.

Asmenų, aprūpintų techninėmis pagalbos priemonėmis bei kuriems pritaikytas būstas ir aplinka, skaičius pateikiamas 5 lentelėje.

5 lentelė. Asmenų skaičius, kurie aprūpinti techninės pagalbos priemonėmis ir asmenų skaičius, kuriems pritaikytas būstas Anykščių rajone 2011–2021 m.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aprūpinimas techninėmis pagalbos priemonėmis	240	331	190	232	81	283	230	177	128	167	162
Būsto ir aplinkos pritaikymas	6	9	8	8	9	13	19	12	15	9	17

Šaltiniai: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius ir Anykščių rajono socialinių paslaugų centras

Anykščių rajono socialinių paslaugų centras rajone gyvenantiems neįgaliesiems teikia šias bendrąsias socialines paslaugas: informavimo, konsultavimo, atstovavimo ir tarpininkavimo, aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimo, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo. Asmenims su negalia taip pat teikiamos pagalbos į namus, dienos socialinės globos asmens namuose paslaugos ir asmeninio asistento paslaugos. Teikiant šias paslaugas, mažėja stacionarios globos poreikis, gerinama neįgalių žmonių gyvenimo kokybė bei mažinama jų socialinė atskirtis.

Transporto organizavimo paslaugas neįgaliesiems teikė Anykščių rajono socialinių paslaugų centras ir Anykščių rajono neįgaliųjų draugija. Anykščių rajono socialinių paslaugų centro teikiama transporto paslauga 2021 m. pasinaudojo 70 neįgaliųjų. Anykščių rajono neįgaliųjų draugija per 2021 m. transporto organizavimo paslaugą suteikė 79 negalią turintiems asmenims.

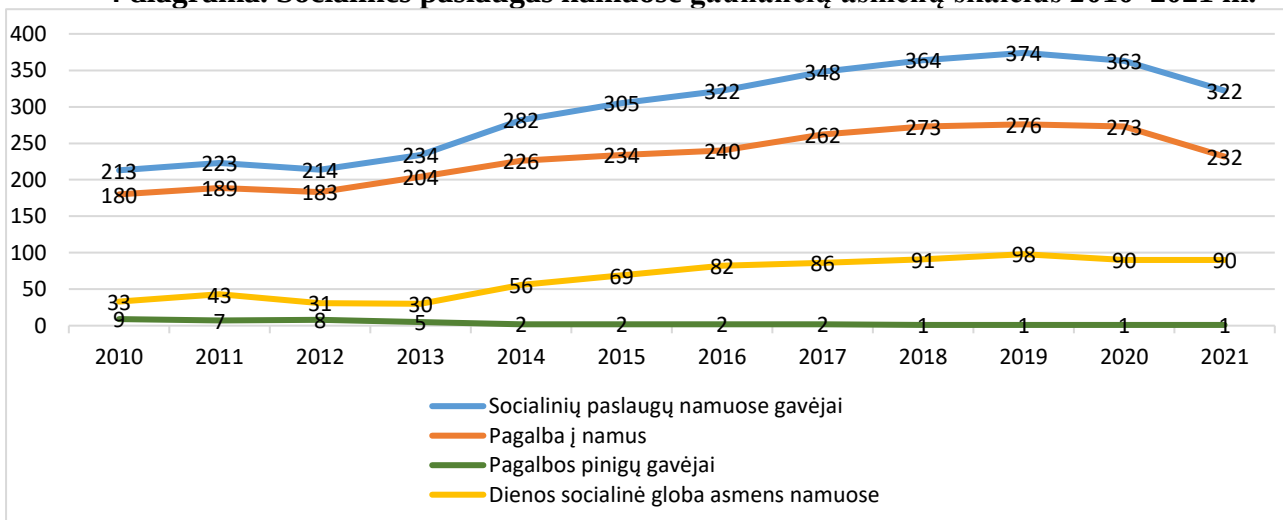
Neįgaliesiems buvo teikiamos asmeninės higienos ir priežiūros paslaugos, kurias organizuoja Anykščių rajono socialinių paslaugų centras. Per 2021 m. ši paslauga buvo suteikta 42 negalią turintiems asmenims. 2021 m. Anykščių rajono neįgaliųjų draugija negalią turintiems asmenims teikė asmeninės higienos priežiūros (plaukų kirpimo) paslaugą. Šia paslauga pasinaudojo 128 negalią turintys asmenys. Per 2021 m. kirpėja 5 kartus vyko į Anykščių socialinės globos namus Burbiškyje ir 5 kartus į Svėdasus. Kirpimo paslaugos suteiktos 32 šių namų gyventojams. Savitarnos skalbimo paslaugas, Anykščių rajono neįgaliųjų draugija per 2021 m. teikė 20 neįgalių asmenų. Regėjimo negalią turintys asmenys pagal poreikį galėjo pasinaudoti asmeninės higienos ir

priežiūros paslaugomis Lietuvos aklųjų silpnaregių sąjungos Anykščių rajono filiale.

Viena iš ekonomiškiausių socialinių paslaugų rūšių laikoma pagalbos į namus paslauga. Taip pat verta atkreipti dėmesį į dienos socialinės globos asmens namuose paslaugą. Teikiant šias paslaugas mažėja stacionarios globos poreikis, gerinama neįgalių žmonių gyvenimo kokybė bei mažinama jų socialinė atskirtis. Anykščių rajone, socialinių paslaugų asmens namuose paslaugų poreikis 2010–2012 m. išliko panašus, o nuo 2013 m. pastebimas laipsniškas socialinių paslaugų namuose gavėjų skaičiaus augimas. Lyginant 2020 m. ir 2021 m. matyti, kad paslaugas namuose gaunančių asmenų 2021 m. buvo šiek tiek mažesnis nei 2020 m. Tikėtina, kad skaičiaus mažėjimui įtakos turėjo COVID-19 pandemija (4 diagrama).

Iš viso socialines paslaugas namuose 2021 m. gavo 322 asmenys. Pagalba į namus buvo teikiama 226 asmenims, 1 asmuo pats organizavosi aptarnavimą gaudamas pagalbos pinigus. Anykščių rajono socialinių paslaugų centro teikiamas dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose 2021 m. gavo 90 miesto ir rajono gyventojų, iš jų 77 senyvo amžiaus asmenų ir 13 darbingo amžiaus neįgalių asmenų.

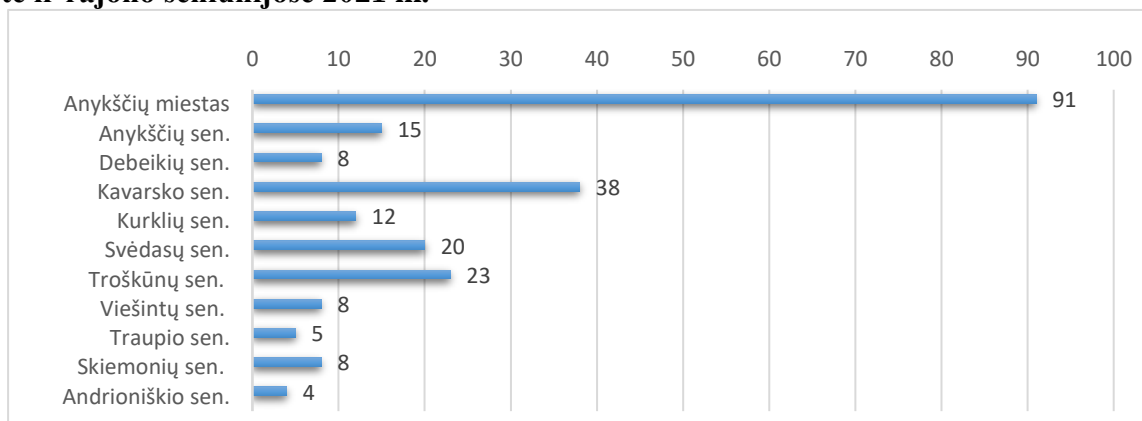
4 diagrama. Socialines paslaugas namuose gaunančių asmenų skaičius 2010–2021 m.

Šaltiniai: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, Anykščių rajono socialinių paslaugų centras

2021 m. pabaigoje gaunančiųjų pagalbos į namus paslaugas Anykščių mieste buvo 91 gyventojas. Kaimiškose teritorijose, didžiausias poreikis pagalbai į namus pastebimas Kavarsko seniūnijoje (38 gavėjai). Mažiausias pagalbos į namus paslaugos poreikis buvo Andrioniškio seniūnijoje (4 gavėjai) (5 diagrama).

5 diagrama. Asmenų skaičius, kuriems suteikta pagalbos į namus paslauga Anykščių mieste ir rajono seniūnijose 2021 m.

Šaltinis: Anykščių rajono socialinių paslaugų centras

Socialines paslaugas asmens namuose gauna vis daugiau rajono gyventojų. 2021 m. gruodžio 31 d. pagalbos į namus ir dienos socialinės globos asmens namuose paslaugų eilių nebuvo.

2021 m. pagalbos į namus paslaugą gavo 6 darbingo amžiaus neįgalūs asmenys, dienos socialinės globos paslaugą – 13. Plėtojant šias paslaugas, reikia užtikrinti jų teikimą vaikams su negalia bei senyvo amžiaus asmenims, neturintiems neįgalumo.

Apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslaugą neįgaliesiems nuo 18 m. teikia Aknystos socialinės globos namų Šlavėnų filialas „Namų užuovėja“. Savarankiško gyvenimo namuose 2021 m. gyveno 11 asmenų.

Anykščių rajono socialinių paslaugų centro padalinyje Dienos centras asmenims su negalia teikiamos dienos socialinės globos paslaugos proto ir / ar psichinę negalią turintiems suaugusiems asmenims. Dienos centre užtikrinamas kokybiškas paslaugų teikimas, atsižvelgiant į neįgaliųjų poreikius. Negalią turintys asmenys yra lavinami ugdam jų socialinius, darbinius, kasdienio gyvenimo įgūdžius. Organizuojamas laisvalaikis, maitinimas, suteikiama transporto paslauga atvykti į dienos centrą ir grįžti į namus. Taip pat teikiamos kitos paslaugos, reikalingos asmeniui pagal jo nesavarankiškumo lygį. 2021 m. gruodžio mėn. sąraše buvo 27 asmenys, kuriems teikiama dienos socialinės globos paslaugą dienos centre. 2021 m. gruodžio 31 d. lankančių asmenų skaičius 25.

Vykdam trumpalaikės socialinės globos paslaugas, plėtojamas šių paslaugų teikimas vaikams bei suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims. Kai globėjai, rūpintojai laikinai dėl tam tikrų priežasčių (ligos, komandiruočių, atostogų, darbo grafiko, ir pan.) negali prižiūrėti asmenų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra, tikslinga teikti „atokvėpio“ paslaugas ar tęstines socialines paslaugas darbo savaitę (paromis).

Anykščių rajono savivaldybėje Laikino atokvėpio paslaugas asmenims su proto ir (ar) psichikos negalia, jų šeimų nariams, tėvams ar globėjams buvo pradėtos teikti 2017 m. Šias paslaugas teikė Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Anykščių viltis“ pagal bandomąjį projektą. Per bandomąjį projektą buvo pastebėtas paslaugos aktualumas ir reikalingumas Anykščių rajono savivaldybėje, todėl sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Anykščių viltis“ 2021 m. toliau tęsė paslaugos teikimą. Organizacija pagal teiktą projektą 2021 m. gavo finansavimą suteikti paslaugą 15 Anykščių rajono gyventojų, šia paslauga per 2021 m. pasinaudojo 15 asmenų.

Anykščių rajono savivaldybėje įgyvendinant projektą „Kompleksiškai teikiamos paslaugos šeimoms“, buvo teikiama asmeninio asistento paslauga. Asmeninio asistento paslaugas gavo asmenys nuo 16 metų, kuriems Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka nustatytas neįgalumo lygis arba darbingumo lygis, visiškai arba vidutiniškai apribojantis jų veiklą, dalyvumą (orientuotis, judėti, dirbti, savarankiškai tvarkyti asmeninį ir socialinį gyvenimą), ir kuriems reikalinga kitų asmenų pagalba. Ši paslauga teikiama atsižvelgiant į individualius asmens poreikius, asmeniui suteikiama individuali pagalba namuose ir viešojoje aplinkoje (palydinti ir komunikuojant), kuri padėtų gyventi bendruomenėje ir integruotis į ją, neleistų izoliuoti asmens nuo bendruomenės ir skatintų savarankiškumą, būtiną kasdieniame gyvenime. 2021 m. šią paslaugą Anykščių rajono socialinių paslaugų centras teikė 11 asmenų.

2021 m. laikino atokvėpio paslauga buvo įtraukta į Socialinių paslaugų katalogą. Šią paslaugą teikė Anykščių rajono socialinių paslaugų centras. Per 2021 m. šią paslaugą gavo 1 asmuo, 2 asmenys kreipėsi dėl šios paslaugos gavimo.

Anykščių rajono savivaldybėje 2021 metais buvo pradėtos teikti apgyvendinimo apsaugotame būste paslaugos darbingo amžiaus suaugusiems asmenims su psichikos negalia. Apgyvendinimo apsaugotame būste paslauga skirta žmonėms su negalia, iš dalies savarankiškiems neįgaliesiems, kuriems reikalinga minimali ar prevencinė pagalba. Tokiame būste gali gyventi iki 4 žmonių su negalia, kuriems socialinio darbuotojo pagalbos reikia tik tam tikrose srityse, kur jiems trūksta įgūdžių. Šie žmonės yra pajėgūs dirbti, dalyvauti kitokio pobūdžio užimtume, jie gali gyventi bendruomenėje. Šią paslaugą Anykščių rajono gyventojams teikė VšĮ „Šeimos idėjų centras“. Per 2021 m. ši paslauga buvo suteikta 6 asmenims.

Per 2021 m. Burbiškio grupinio gyvenimo namuose ilgalaikės socialinės globos paslaugos

buvo suteiktos 21 psichikos negalią turinčiam suaugusiam asmeniui iš Anykščių rajono.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pavaldumo globos įstaiga Aknystos socialinės globos namai užtikrina ilgalaikės socialinės globos paslaugų teikimą 18 metų sulaukusiems Anykščių rajono neįgaliesiems, turintiems psichinę ir / arba proto negalią. 2021 m. šioje įstaigoje gyveno 19 Anykščių rajono savivaldybės darbingo amžiaus gyventojai su negalia. Per 2021 m. Aknystos socialinės globos namuose buvo apgyvendintas 1 darbingo amžiaus neįgalus Anykščių rajono gyventojas.

2021 m. 3 darbingo amžiaus neįgalūs Anykščių rajono savivaldybės gyventojai gavo ilgalaikės socialinės globos paslaugas Utenos rajono socialinių paslaugų centro Ilgalaikės socialinės globos padalinyje (per 2021 m. asmenų nebuvo apgyvendinta). Ilgalaikės socialinės globos paslaugos 6 neįgaliesiems Anykščių rajono gyventojams buvo teikiamos Utenos socialinės globos namuose (per 2021 m. asmenų nebuvo apgyvendinta), 2 – Zarasų socialinės globos namuose (per 2021 m. asmenų nebuvo apgyvendinta), 5 – Visagino socialinės globos namuose (2021 m. asmenų nebuvo apgyvendinta), 3 – Kupiškio socialinės globos namuose (per 2021 m. apgyvendintas 1 asmuo), 2 – Jasiuliškių socialinės globos namuose (per 2021 m. asmenų apgyvendinta nebuvo), 1 – Socialinės globos centre „Vija“ (per 2021 m. asmenų nebuvo apgyvendinta), 5 – VšĮ Lietuvos reabilitacijos ir slaugos centre (per 2021 m. asmenų nebuvo apgyvendinta), 5 – UAB „Sidabrinis amžius“ (per 2021 m. apgyvendinta 2 asmenys). Šias paslaugas finansuoja Anykščių rajono savivaldybė.

Antano Baranausko pagrindinės mokyklos specialiojo ugdymo skyriuje – daugiafunkciame centre proto ir kompleksinę negalią turintiems vaikams teikiamos ugdymo paslaugos. Šiame centre gali būti ugdomi proto ir kompleksinę negalią turintys neįgalieji iki dvidešimt vienerių metų. Centre ugdomi 33 neįgalieji.

Šios įstaigos ir organizacijos teikia profesinės reabilitacijos, socialinių ir savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo paslaugas, organizuoja kultūrinę ir sportinę neįgaliųjų veiklą.

Anykščių rajono savivaldybėje šiuo metu veikia įvairios neįgaliųjų organizacijos, atstovaujančios neįgaliesiems, vykdančios neįgaliųjų socialinę integraciją, organizuojančios neįgaliųjų užimtumą, poilsį, sportą, turizmą, kultūrinę veiklą, tarptautinį bendradarbiavimą, teikiančios socialines paslaugas. Tai neįgaliųjų teatras „Anykščių šviesa“, sutrikusio intelekto jaunuolių globos asociacija „Vertės ratas“, sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Anykščių Viltis“, Pagalbos ir informacijos šeimai tarnyba, Anykščių rajono neįgaliųjų draugija, Lietuvos aklių ir silpnaregių sąjungos šiaurės rytų centro Anykščių skyrius, VšĮ Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centro Anykščių skyrius, Anykščių rajono diabetikų klubas „Ateitis“.

Neįgaliuosius pagal negalios pobūdį ir jų šeimos narius atstovaujančios organizacijos yra svarbūs Savivaldybės partneriai, užtikrinantys sėkmingą neįgaliųjų socialinę integraciją Anykščių rajone. Anykščių rajono savivaldybė nuolat remia neįgaliuosius atstovaujančių organizacijų veiklą ir vykdomus projektus.

6.1.2. Senyvo amžiaus asmenys

Senyvo amžiaus asmenims Anykščių rajone teikiamos šios bendrosios socialinės paslaugos: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, transporto organizavimas, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas, sociokultūrinės paslaugos.

Anykščių rajono socialinių paslaugų centro teikiama asmeninės higienos ir priežiūros organizavimo paslauga 2021 m. buvo suteikta 32 senyvo amžiaus asmenims.

Pagalbos namuose paslaugos rajone taip pat teikiamos senyvo amžiaus asmenims, kuriems sunku patiems pasirūpinti savo būtiniausiais poreikiais. 2021 m. šios paslaugos buvo teiktos 226 asmenims.

Per 2021 m. Anykščių rajono socialinių paslaugų centras teikė dienos socialinės globos asmens namuose paslaugas 77 neįgaliesiems senyvo amžiaus asmenims.

2021 m. Moterų užimtumo ir informacijos centras senyvo amžiaus asmenims organizavo dienos centro veiklą, kurioje dalyvavo 77 asmenys. Centro lankytojams buvo teikiamos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir

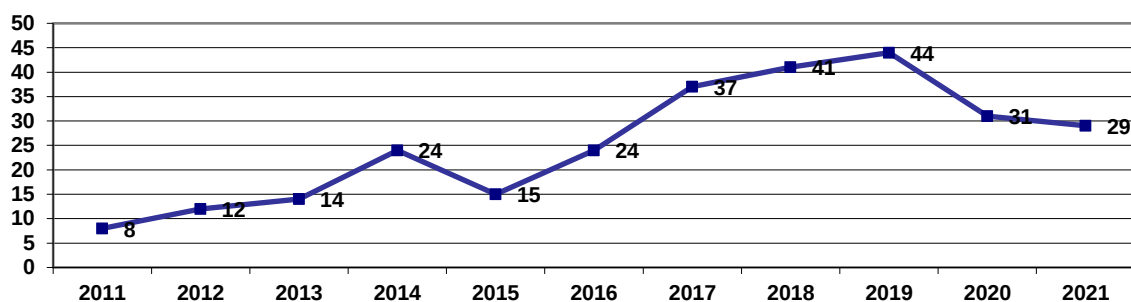
avalyne, sociokultūrinės paslaugos. Centre vyko įvairūs renginiai: paskaitos, parodos, susitikimai su žymiais Anykščių rajono bei šalies gyventojais, diskusijos, senyvo amžiaus asmenims reikalingų paslaugų ir produktų pristatymas. Per 2021 m. centro organizuose renginiuose dalyvavo 59 asmenys.

Pažymėtina, jog rajone trūksta aktyvesnio nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo teikiant paslaugas senyvo amžiaus asmenims bei atstovaujant jų interesus.

Anykščių rajono gyventojai turi galimybę apsigyventi Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Debeikių savarankiško gyvenimo namuose. Per 2021 m. šioje įstaigoje apgyvendintas 1 senyvo amžiaus asmuo (2021-12-31 šioje įstaigoje gyveno 11 asmenų). Savarankiško gyvenimo namuose teikiamos paslaugos iš dalies savarankiškiems asmenims, kuriems nereikia nuolatinės, intensyvios priežiūros, sudarant jiems sąlygas savarankiškai tvarkytis buityje, rūpintis savimi ir šeima. Vienu metu šiuose namuose gali gyventi 12 asmenų. Savarankiško gyvenimo namų gyventojai pagal galimybes patys tvarkosi buityje, gamina maistą, moka už komunalines paslaugas. Dalinę pagalbą gyvenantiems asmenims teikia socialinis darbuotojas ir socialinio darbuotojo padėjėjas.

Savivaldybės Socialinės paramos skyrius senyviems asmenims organizavo apgyvendinimo suaugusiųjų globos įstaigose paslaugas. 2021 m. globos įstaigose apgyvendinti 29 Anykščių rajono savivaldybės senyvo amžiaus asmenys (2020 m. – 31 asmuo) (6 diagrama).

6 diagrama. Senyvo amžiaus asmenų, apgyvendintų globos įstaigose, skaičius 2011–2021 m.

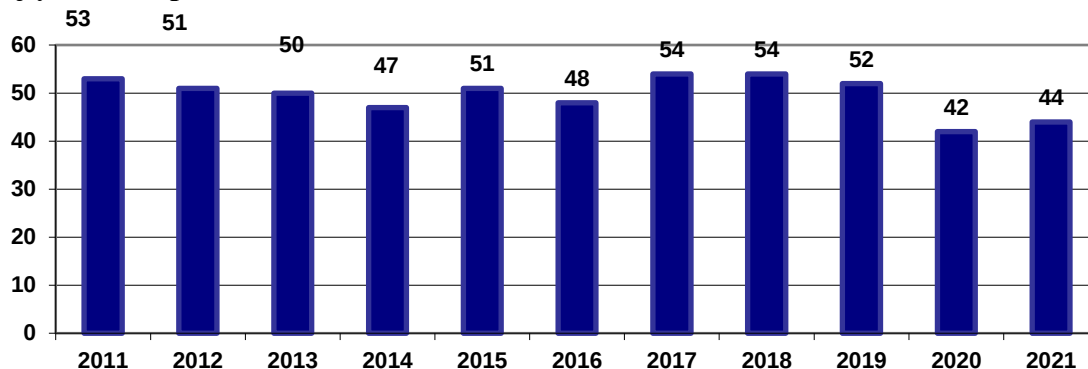

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius

Iš diagramoje pateiktų duomenų matyti, kad per 10 m. laikotarpį globos įstaigose apgyvendintų asmenų skaičius tai didėjo, tai mažėjo, bet pokytis kiekvienais metais sąlyginai nedidelis. Nuo 2016 metų socialinės globos poreikis senyvo amžiaus asmenims augo ir 2019 m. pastebimas didžiausias socialinės globos senyvo amžiaus asmenims poreikis. 2021 m. apgyvendintų globos įstaigoje asmenų skaičius lyginant su 2020 m. nežymiai sumažėjo.

Anykščių rajone veikia Anykščių socialinės globos namų filialas Svėdasų senelių globos namai, finansuojami iš rajono savivaldybės biudžeto. Juose apgyvendinami Anykščių rajono gyventojai, kurie dėl senatvės ir negalios negali gyventi vieni, kai jiems reikalinga nuolatinė slauga ir globa ir kai bendrosios paslaugos ir socialinės priežiūros paslaugos nėra pakankamos. Anykščių socialinės globos namų filialo Svėdasų senelių globos namuose yra teikiamos kompleksinės paslaugos. Per 2021 m. ilgalaikės socialinės globos paslaugos buvo teiktos 44 asmenims (7 diagrama). 2021 m. gruodžio 31 d. globos namuose paslaugos buvo teikiamos 33 asmenims, iš jų, su sunkia negalia buvo 6 asmenys. Per 2021 metus į globos namus atvyko 14 asmenų. 2021 m. gruodžio 31 d. duomenimis, nebuvo asmenų, kurie laukė apgyvendinimo Anykščių socialinės globos namų Svėdasų senelių globos namų filiale.

7 diagrama. Anykščių socialinės globos namų filialo Svėdasų senelių globos namų gyventojų skaičius per metus 2011–2021 m.

Šaltiniai: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, Anykščių socialinės globos namų filialas Svėdasų senelių globos namai

2021 metais gyventojų skaičiaus sumažėjimą Anykščių socialinės globos namų Svėdasų senelių globos namuose lėmė globos namuose vykstantys renovacijos darbai bei COVID-19 pandemija. Atlikus renovaciją, globos namuose vienu metu galinčių gyventi asmenų skaičius – 35 gyventojai, taigi 5 asmenimis mažiau nei iki renovacijos, tad ateityje tikslinga plėsti ilgalaikės socialinės globos paslaugas senyvo amžiaus asmenims.

Ilgalaikės socialinės globos paslaugas rajono gyventojams 2021 m. taip pat teikė Utenos socialinės globos namai. 2021 m. šios paslaugos buvo suteiktos 24 senyvo amžiaus asmenims iš Anykščių r. sav. (per 2021 m. buvo apgyvendintas 1 senyvo amžiaus asmuo). Ilgalaikės socialinės globos paslaugas 11 senyvo amžiaus Anykščių rajono gyventojų buvo teikiamos Aknystos socialinės globos namuose (per 2021 m. buvo apgyvendinti 2 senyvo amžiaus asmenys), 1 – VšĮ Šv. Juozapo globos namuose (per 2021 m. apgyvendintas 1 asmuo), 1 – specialiuose socialinės globos namuose „Tremtinių namai“ (per 2021 m. asmenų nebuvo apgyvendinta), 3 – globos namuose VšĮ „Senevita“ (per 2021 m. apgyvendintas 1 asmuo), 1 – Visagino socialinės globos namuose (per 2021 m. asmenų nebuvo apgyvendinta), 3 – Lietuvos reabilitacijos ir slaugos centre (per 2021 m. apgyvendintas 1 asmuo), 1 – Kupiškio socialinės globos namuose (per 2021 m. asmenų apgyvendinta nebuvo), 14 – UAB „Sidabrinis amžius“ (per 2021 m. apgyvendinti 9 asmenys). 2021 m. apgyvendinti 2 senyvo amžiaus asmenys VšĮ „Sveikatos metai“ socialinės globos namuose ir vienas VšĮ Gėlos globos namuose.

6.1.3. Socialinę riziką patiriančios šeimos

2021 m. pabaigoje rajone buvo 181 šeimos, patiriančios socialinę riziką, jose augo 338 vaikai. 6 lentelėje matomas socialinę riziką patiriančių šeimų ir jose augančių vaikų skaičiaus pasiskirstymas Anykščių mieste ir rajono seniūnijose.

6 lentelė. Šeimų, kurioms taikoma atvejo vadyba ir teikiamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos, skaičius Anykščių mieste ir rajono seniūnijose 2021 m.

	Anykščių miestas	Anykščių seniūnija	Kurklių seniūnija	Andrioniškio seniūnija	Svėdasų seniūnija	Višintų seniūnija	Kavarsko seniūnija	Traupio seniūnija	Debeikių seniūnija	Troškūnų seniūnija	Skiemonių seniūnija	IŠ VISO:
Šeimų, patiriančių socialinę riziką skaičius	46	24	10	1	11	5	22	8	14	30	10	181

Socialinę riziką patiriančiose šeimose augančių vaikų skaičius	72	51	23	2	16	9	44	16	27	59	15	338
---	----	----	----	---	----	---	----	----	----	----	----	------------

Šaltinis: Anykščių rajono socialinių paslaugų centras

Socialinių paslaugų centras socialinę riziką patiriančioms šeimoms teikia šias socialines paslaugas: informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne, sociokultūrinės, transporto organizavimo, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo.

Transporto organizavimo paslauga socialinę riziką patiriančioms šeimoms, teikiama nemokamai 2 kartus per metus. Per 2021 m. šia paslauga pasinaudojo 26 šeimos, patiriančios socialinę riziką.

Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Motinos ir vaiko krizių tarnyboje 2021 m. buvo teikiamos laikino apnakvindinimo bei intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugos. Motinos ir vaiko krizių tarnyba, teikdama laikino apnakvindinimo ir intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugas krizinėje situacijoje atsidūrusiems asmenims ir jų vaikams, patyrusiems fizinį ar psichologinį smurtą, bendradarbiauja su policija, Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritoriniais skyriais, nevyriausybinėmis organizacijomis ir kt. įstaigomis ar organizacijomis. Tarnyboje dirba 1 socialinis darbuotojas, kuris padeda asmenims spręsti socialines, psichologines, buitines problemas, tarpininkauja tvarkantis dokumentus įvairiose institucijose ir kt. Per 2021 m. laikinojo apnakvindinimo ir intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugas centras suteikė 16 asmenų.

Siekiant, kad kuo daugiau vaikų liktų savo šeimose, 2020 m. sausio mėn. Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centras įsteigė Krizių centrą. Centro paskirtis – užtikrinti saugią aplinką vaikams ir tėvams ar kitiems vaiko atstovams pagal įstatymą, išlaikant teises ir pareigas, vaikams, kuriems pagal Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą nustatyta vaiko laikinoji priežiūra ir jų teisėtiems atstovams pagal įstatymą bei socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims, socialinę riziką patiriančioms šeimoms su vaikais ir krizinėje situacijoje esantiems asmenims, siekiant atkurti savarankiškumą, prarastus socialinius ryšius ir padėti integruotis į visuomenę.

Per 2021 metus Krizių centre buvo apgyvendintos 9 šeimos: 9 suaugę asmenys ir 14 vaikų. Metų eigoje 5 šeimoms buvo nutrauktos laikinosios priežiūros paslaugos. 2021 m. gruodžio 31 d. Krizių centre gyveno 5 šeimos: 5 suaugę ir 7 vaikai. Šeimoms buvo teikiamos bendrosios socialinės paslaugos: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, kasdinių gyvenimo įgūdžių ugdymas ir palaikymas, darbinių įgūdžių ugdymas, sveikatos priežiūros paslaugų organizavimas, kitų paslaugų organizavimas.

2021 m. intensyvią pagalbą šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, teikė atvejo vadybininkai ir mobilioji komanda. Atvejo vadyba – tai viena iš vaiko teisių apsaugos sistemos pertvarkos naujovių, siekiant stiprinti pagalbą šeimoms ir vaikams bei labiau orientuojantis į prevenciją, plečiant bendruomenines paslaugas. Tuo tarpu mobilioji komanda dirba su šeimomis jau po vaiko paėmimo iš šeimos. Atlieka su šeima jos gyvenamojoje ar kitoje vietoje intensyvią darbą: teikia intensyvią kompleksinę, individualią ar grupinę, konsultacinę ir kitokią pagalbą, atlieka saugumo ir rizikos veiksmų šeimoje bei šeimos stiprybių ir poreikių pagalbai, šeimos narių elgesio pokyčių įvertinimus, rengia rekomendacijas atvejo vadybininkui dėl tolesnio darbo su šeima organizavimo, siekiant padėti šeimos nariams koreguoti elgesį ir sudaryti saugią gyvenamąją aplinką vaikui. 2021 m. atvejo vadyba buvo taikyta 171 šeimai.

Smurtą artimoje aplinkoje patyrusius asmenis informuoja, konsultuoja bei teikia jiems tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugas Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centras. Per 2021 m. centras dirbo su 407 asmenimis, nukentėjusiais nuo smurto artimoje aplinkoje Anykščių rajone.

2021 m. nestacionarių socialinių paslaugų poreikis socialinę riziką patiriančioms šeimoms ir jose augantiems vaikams vis dar buvo nemažas, kadangi Anykščių rajone vien tik socialinę riziką patiriančiose šeimose augo 338 vaikai. Tokio pobūdžio įstaigos kaip vaikų dienos, šeimos paramos, krizių centrai, kuriuose teikiamos vaikų priežiūros bei užimtumo dienos metu paslaugos, psichologinė pagalba vaikams ir tėvams, tėvų socialinių įgūdžių auginant vaikus, sprendžiant šeimos problemas ugdymas, teisinė pagalba ir kt. yra prevencinė priemonė įvairių šeimos socialinių problemų kilimui.

Anykščių mieste veikianti tokio pobūdžio įstaiga Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centras 2021 m. paslaugas teikė 28 vaikams (socialinę riziką patiriantys vaikai). Centras dirba su visais vaiko šeimos nariais – įvertinama vaiko ir jo šeimos situacija, rizikos faktoriai ir šeimai parenkama tinkama socialinės paramos forma. Centre vaikai gauna pietus ir pavakarius, aprūpinami būtiniausiais drabužiais ir avalyne, silpniau besimokantiems padedama paruošti pamokas, vykdomos švietėjiškos ir kultūrinės veiklos, organizuojamas turiningas vaikų laisvalaikis. Prireikus, tarpininkaujama su kitomis vaikui paramą teikiančiomis institucijomis.

Vaikų dienos centras taip pat veikia Troškūnų seniūnijos Raguvėlės gyvenvietėje. „Gelbėkit vaikus“ Raguvėlės vaikų dienos centre paslaugas gauna 23 vaikai iš socialinę riziką patiriančių šeimų, iš daugiavaikių ar nepilnų šeimų. Centre vaikams kiekvieną darbo dieną teikiamas maitinimas, ugdomi vaikų socialiniai įgūdžiai, vykdoma nusikalstamumo bei žalingų įpročių prevencija. Prireikus, vaikams teikiamos psichologo konsultacijos, bendradarbiaujama su vaiko aplinka (mokykla, šeima, vietos bendruomene). Vaikai taip pat aprūpinami būtiniausiais daiktais ir avalyne, jiems teikiamos sociokultūrinės paslaugos.

Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Vaikų dienos centre teikiamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos mokyklinio amžiaus socialinę riziką patiriantiems vaikams, socialinę riziką patiriančių šeimų vaikams ir jų tėvams. 2021 m. Vaikų dienos centras paslaugas teikė 25 vaikams. Vaikų dienos centre ugdomi vaikų socialiniai įgūdžiai (maisto ruošą, rūpinimasis asmens higiena ir pan.), aktyviai dalyvaujama kūrybinėje veikloje.

Debeikių vaikų dienos centras VšĮ „Šeimos idėjų centras“. Centro tikslas – teikti socialinių įgūdžių ugdymo bei sociokultūrinės paslaugas seniūnijoje gyvenantiems vaikams ir šeimoms. Centre organizuojamas vaikų užimtumas po pamokų, socialinių įgūdžių ir saviraiškos ugdymas ir kiti užsiėmimai. Taip pat vaikai centre gauna maitinimą ir pavėžėjimo į namus paslaugą. 2021 m. vaikų dienos centrą lankė 28 vaikai.

Vaikų dienos centrai padeda mažinti socialinę atskirtį, prisideda prie vaiko teisių apsaugos užtikrinimo, veikia kaip efektyvi prevencinė priemonė, todėl šių centrų plėtra, naujų atsiradimo skatinimas, ypač kūrimasis ten, kur jų anksčiau nebuvo, kad kuo daugiau vaikų galėtų gauti kokybiškas paslaugas, yra labai svarbus.

Atsižvelgiant į dabartinę situaciją, vaikų dienos, šeimos paramos, krizių centrų paslaugas vis dar reikėtų plėsti kaimiškose vietovėse, kuriose gyvena daug socialinę riziką patiriančių šeimų (Kavarsko ir kitose seniūnijose). Anykščių mieste tokių centrų poreikis yra išvystytas pakankamai. Socialinę riziką patiriančioms šeimoms taip pat tikslinga teikti socialinės priežiūros paslaugas savarankiško gyvenimo namuose.

6.1.4. Tėvų globos netekę vaikai

Anykščių rajono savivaldybė, vykdydama nuoseklią vaikų globos sistemos pertvarką, siekia laipsniškai atsisakyti institucinės vaikų globos, pereinant prie globos šeimoje, šeimynoje, bendruomeninių vaikų globos namų modelio.

2021 m. vykdamas vaikų globos sistemos pertvarką buvo sėkmingai pereita nuo institucinės globos prie bendruomeninių paslaugų, kurios leidžia likusiems be tėvų globos vaikams augti jo raidai palankioje aplinkoje – globėjų šeimoje, bendruomeniniuose namuose, sėkmingai įgyvendinti pagrindiniai veiklos tikslai – teikti socialines paslaugas likusiems be tėvų globos vaikams, teikti socialinę pagalbą į krizinę situaciją patekusioms šeimoms bei vykdyti globos centro veiklą.

Vaikai, netekę tėvų globos, 2021 m. buvo apgyvendinami šeimynose, savivaldybės pavaldumo Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro padaliniuose bei socialinių globotojų šeimose.

2021 m. gruodžio 31 d. Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro bendruomeniniuose vaikų globos namuose gyveno 20 vaikų, 1 vaikas gyveno pas budinčius globėjus.

2021 m. gruodžio 31 d. Ventos socialinės globos namuose gyveno 1 vaikas iš Anykščių rajono ir 2 vaikai, kuriems nustatyta trumpalaikė socialinė globa ir 1 vaikas, kuriam nustatyta ilgalaikė socialinė globa Obelių socialinių paslaugų namuose.

Rajono savivaldybėje yra įsteigta viena globojanti vaikus šeimyna – Jokūbavos šeimyna, 2021 m. gruodžio 31 d. buvo globojami 7 vaikai. Šatrovienės šeimynoje, įsikūrusioje Utenos rajone – 1 vaikas.

Šeimynų teikiamos socialinės globos paslaugos yra ne tik ekonomiškai efektyvesnės, bet ir kokybiškesnės, nes globojamiems vaikams sudaromos sąlygos, artimos biologinėje šeimoje gyvenančių vaikų gyvenimo sąlygoms. Dėl to sumažėja vaikų socialinės atskirties rizika, užkertamas kelias daugelio socialinių, psichologinių bei pedagoginių problemų kilimui visuose vaiko raidos etapuose.

2021 m. rajone, 47 tėvų globos netekę vaikai, buvo globojami šeimų ar asmenų. Tai sudarė 61,84 procentus visų globos netekusių vaikų.

Lyginant Anykščių rajono savivaldybę su kitomis Utenos apskrities savivaldybėmis, šeimų, globojančių (rūpinančių) vaikus, skaičius 2020 m. buvo vienas didžiausių apskrityje (7 lentelė).

7 lentelė. Šeimų, globojančių (rūpinančių) vaikus, skaičius Utenos apskrities savivaldybėse 2016–2020 m. pabaigoje

<i>Savivaldybė</i>	<i>2016 m.</i>	<i>2017 m.</i>	<i>2018 m.</i>	<i>2019 m.</i>	<i>2020 m.</i>
<i>Anykščių r. sav.</i>	56	56	49	44	53
<i>Ignalinos r. sav.</i>	32	35	32	25	31
<i>Molėtų r. sav.</i>	37	42	42	37	48
<i>Utenos r. sav.</i>	70	66	63	55	53
<i>Visagino sav.</i>	48	45	49	40	44
<i>Zarasų r. sav.</i>	30	32	25	24	28

Šaltinis: Statistikos departamentas (www.stat.gov.lt)

6.1.5. Vaikai ir jaunimas

Atvirasis darbas su jaunimu – tai tokia darbo su jaunimu forma, kuria siekiama visiems jauniems žmonėms, nepriklausomai nuo jų socialinės padėties, suteikti galimybes saugiai leisti laisvalaikį, užsiimti juos dominančia veikla, o esant poreikiui – padedant kompetentingiems jaunimo darbuotojams, spręsti kasdienybėje kylančius iššūkius ir klausimus. Atviras darbas savitas tuo, kad dalyvavimas siūlomose veiklose nėra saistomas „privalomumu“. Norintis dalyvauti jaunas žmogus neprivalo įsipareigoti lankytis nuolat ir nustatytu laiku užsiimti tam tikra veikla – jaunas žmogus pats sprendžia, kaip naudoti savo laiką. Ši paslauga teikiama siekiant ugdyti jaunų žmonių asmenines ir socialines kompetencijas, padėti jauniems žmonėms aktyviai įsitraukti į bendruomeninius ir visuomeninius procesus, lanksčiai ir konstruktyviai reaguoti į jauno žmogaus gyvenimo pokyčius. Jaunimas motyvuojamas dalyvauti jo interesus atitinkančioje veikloje, skatinamas tobulėti, ugdyti verslumą ir darbo rinkai reikalingus įgūdžius. Paslaugos gavėjai – 14–29 m. jauni žmonės, ypatingą dėmesį skiriant mažiau galimybių turintiems jauniems žmonėms. Paslauga organizuojama individualiai ir (arba) dirbant su grupe.

2021 m. Anykščių rajone veiklą vykdė Anykščių kultūros centro Ažuožerių ir Leliūnų skyrių atvirosios jaunimo erdvės bei Levaniškių bendruomenės „Abipus Nevėžio“ atvirosi jaunimo

erdvė. Atvirųjų jaunimo erdvių pasiekti rodikliai pateikiami 8 lentelėje.

8 lentelė. 2021 m. Atvirųjų jaunimo erdvių (toliau – AJE) pasiekti rodikliai atviram darbui su jaunimu

Eil. Nr.	Rezultatų vertinimo kriterijai	Anykščių kultūros centro Ažuožerių skyriaus AJE*	Anykščių kultūros centro Leliūnų skyriaus AJE*	Levaniškių bendruomenės „Abipus Nevėžio“ AJE	Iš viso:
1.	Unikalių lankytojų skaičius	31	19	63	113
2.	Bendras lankytojų skaičius	163	47	391	601

*Anykščių kultūros centro Ažuožerių ir Leliūnų atvirosios jaunimo erdvės veiklą vykdė 2021 m. I–III ketv.

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Jaunimo reikalų koordinatorių

Mobiliojo darbo su jaunimu paslauga siekiama padėti jauniems žmonėms išspręsti kylančias problemas ir įveikti sunkumus (pvz.: ugdymosi, užimtumo problemas ir pan.), sukurti saugią, atvirą, neformalią, neįpareigojančią aplinką, kurioje jauni žmonės galėtų kartu su draugais ir bendraamžiais ugdyti(s) socialinius įgūdžius. Teikiant paslaugą, siekiama padėti jaunimui įsitraukti į arčiausiai jo esančią darbo su jaunimu infrastruktūrą, savanorišką veiklą ir jaunimo organizacijų veiklą, užtikrinant turiningą laisvalaikį, ugdymą (-si) ir socialinę integraciją, įgalinti jaunimą aktyviai veikti jaunų žmonių gyvenamojoje teritorijoje. Paslaugos gavėjai — mažiau galimybių turintis jaunimas (14–29 m.). Paslauga teikiama nuvykus į gyvenamąją teritoriją, kurioje nėra darbo su jaunimu infrastruktūros, atsižvelgiant į individualius šioje teritorijoje gyvenančių jaunų žmonių poreikius.

Anykščių rajono savivaldybėje paslauga pradėta teikti 2021 m. antrą pusmetį. Paslaugos teikiamos Andrioniškio, Skiemonių ir Viešintų seniūnijose. Mobiliojo darbo su jaunimu paslaugos teikimo pasiekti rodikliai pateikiami 9 lentelėje.

9 lentelė. 2021 m. mobiliojo darbo su jaunimu paslaugos teikimo pasiekti rodikliai

Eil. Nr.	Rezultatų vertinimo kriterijai	Andrioniškio seniūnija	Skiemonių seniūnija	Viešintų seniūnija	Iš viso:
1.	Unikalių jaunų žmonių, su kuriais palaikomas reguliarus kontaktas vykdant mobilųjį darbą su jaunimu, skaičius.	9	8	10	27
2.	Bendras jaunų žmonių, su kuriais palaikomas reguliarus kontaktas vykdant mobilųjį darbą su jaunimu, skaičius.	38	32	34	104

6.1.6 Socialinę riziką patiriantys suaugę asmenys

Siekiant užtikrinti tinkamą ir kokybišką socialinį darbą su socialinę riziką patiriančiais suaugusiais asmenimis, 2021 m. Anykščių rajono socialinių paslaugų centre buvo įdarbintas socialinis darbuotojas darbui su socialinės rizikos suaugusiais asmenimis. 2021 m. Anykščių rajono socialinių paslaugų centras suteikė paslaugas 20 socialinę riziką patiriančių suaugusių asmenų.

Įsigaliojus Iš pataisos įstaigų paleidžiamų (paleistų) asmenų socialinės integracijos tvarkos aprašui, patvirtintam Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. A1-939/LR-324, buvo pradėta

vykdyti iš pataisos įstaigų paleidžiamų (paleistų) asmenų socialinę integraciją. Pirmąją socialinės integracijos etapą vykdo pataisos įstaigos paskirtas socialinis darbuotojas. Antrąją socialinės integracijos etapą organizuoja ir vykdo Anykščių rajono socialinių paslaugų centro socialinis darbuotojas darbui su socialinę riziką patiriančiais suaugusiais asmenimis.

2021 m. pabaigoje Anykščių rajone buvo registruoti 8 asmenys, kurie anksčiau laiko paleisti iš įkalinimo įstaigų.

Asmenims, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų, taip pat skiriama pinigine parama – vienkartinė pašalpa. 2021 m. gauta ir patenkinta 7 prašymai vienkartinei pašalpai.

Asmenims, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų, įdarbinimo paslaugas teikia Užimtumo tarnyba. 2021 m. iš įkalinimo įstaigų grįžo 8 asmenys, iš jų 2 asmenys registravosi Užimtumo tarnyboje.

Seniūnijų ir miesto socialinio darbo organizatorių duomenimis, 2021 m. dėl socialinių paslaugų ir paramos kreipėsi 330 socialinę riziką patiriančių suaugusių asmenų. Socialinę riziką patiriančių asmenų pasiskirstymas pagal seniūnijas ir mieste pavaizduotas 9 lentelė.

9 lentelė. Socialinę riziką patiriančių suaugusių asmenų, kurie kreipėsi dėl socialinių paslaugų ir paramos, skaičius Anykščių mieste ir rajono seniūnijose 2021 m.

	Anykščių miestas	Anykščių seniūnija	Kurklių seniūnija	Andrioniškio seniūnija	Svėdasų seniūnija	Viešintų seniūnija	Kavarsko seniūnija	Traupio seniūnija	Debeikių seniūnija	Troškūnų seniūnija	Skiemonių seniūnija	IŠ VISO:
Socialinę riziką patiriančių suaugusių asmenų skaičius	110	14	8	17	34	12	67	11	13	34	10	330

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius

Besikreipiantiems asmenims seniūnijose buvo teikiamos bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas, aprūpinimas būtiniausiais drabužiais ir avalyne ir kt.). Taip pat Anykščių rajono socialinių paslaugų centro teikiama asmeninės higienos ir priežiūros paslauga ir transporto organizavimo paslauga.

Anykščių rajone jaučiamas specializuotų psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigų paslaugų poreikis socialinę riziką patiriantiems asmenims, turintiems ir kitų problemų: priklausomybė nuo alkoholio, narkotinių medžiagų, delinkventinis elgesys ir pan.

Šių paslaugų poreikį 2021 m. sumažino Anykščiuose veikiantis „Priklausomybių konsultacinis punktas“. Priklausomybių konsultaciniame punkte siekiama motyvuoti rizikingai vartojančius alkoholį asmenis keisti žalingus gyvenimo įpročius; motyvuoti ir nukreipti tiek priklausomus nuo alkoholio, tiek jų šeimos narius kreiptis dėl profesionalaus psichoterapinio gydymo; teikti paramą sveikstantiems žmonėms, baigusiems reabilitacijos programą; padėti šeimos nariams, neretai išgyvenantiems kopriklausomybę. Šios paslaugos teikiamos tiek mieste, tiek seniūnijose. Per 2021 m. konsultacijos suteiktos 69 Anykščių rajono gyventojams, iš viso buvo suteikta 580 konsultacijų.

2017 m. įkurtas VšĮ „Anykščių jausmų ratas“, kurio tikslas – suteikti sąlygas moterims sveikti nuo priklausomybių, padėti išmokti gyventi su savo liga, pritaikyti sveikimo programą visai šeimai. Per 2021 m. centras paslaugas teikė 26 moterims. 2021 metų pabaigoje, centre gyveno 16 moterų ir 13 vaikų.

Labdaros ir paramos fondo „Prieglobstis“ įkurtuose savarankiško gyvenimo namuose Anykščių rajone, Troškūnuose asmenys, turintys priklausomybių, mokosi gyventi savarankiškai. Čia jiems teikiamos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, sociokultūrinės, asmeninės higienos ir priežiūros bei kitos paslaugos. Savarankiško gyvenimo namuose asmenys

patys gamina maistą, tvarko namus, atlieka įvairius vidaus remonto darbus, užsiima daržininkyste ir gyvulininkyste bei kitais darbais, padedančiais užtikrinti gyventojų darbinių įgūdžių išsaugojimą bei ugdymą. Per 2021 m. savarankiško gyvenimo namuose paslaugos buvo teikiamos 30 asmenų, iš jų 8 – Anykščių rajono gyventojai.

Šiuo metu suaugusiems socialinę riziką patiriantiems asmenims, pvz. turintiems priklausomybių nuo alkoholio, ilgalaikės socialinės globos paslaugos taip pat teikiamos ir globos įstaigose, skirtose senyvo amžiaus ar neįgaliesiems asmenims. Kadangi pastarosiose įstaigose dažnai nėra galimybės šiems asmenims suteikti specifines psichologinės bei socialinės reabilitacijos paslaugas, šie klientai negauna reikiamos pagalbos bei sukelia nemažai problemų globojančioms įstaigoms pažeidinėdami vidaus tvarkos taisykles. Todėl šiai asmenų grupei reikia organizuoti ir teikti socialines paslaugas psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigose.

Anykščių socialinės gerovės centras teikė socialines paslaugas asmenims, turintiems priklausomybių. Buvo teikiamos šios bendrosios paslaugos: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, maitinimo organizavimas, aprūpinimas būtiniausiais drabužiais ir avalyne, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas ir kt.

Lyginant Anykščių rajono savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų išvystymą 2021 m. su Socialinių paslaugų išvystymo normatyvais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. A1-23 „Dėl socialinių paslaugų išvystymo normatyvų patvirtinimo“, pastebima, kad įvykdyti trumpalaikės ir dienos socialinės globos suaugusiems asmenims su negalia ir senyvo amžiaus asmenims normatyvai, pagalbos namuose suaugusiems asmenims su negalia ir senyvo amžiaus asmenims normatyvai, apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose senyvo amžiaus asmenims normatyvai, ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos socialinės globos namuose ir šeimynose normatyvai, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo šeimų namuose ir priežiūros centruose normatyvai. Kiti socialinių paslaugų išvystymo normatyvai neatitinka patvirtintų normatyvų nesant tam tikram socialinių paslaugų rūšies poreikiui.

Atsižvelgiant į tai, kad dauguma socialinių paslaugų išvystymo normatyvų Anykščių rajone yra įvykdyti, galima teigti, kad Anykščių rajono gyventojai gauna jiems pagal poreikį reikalingas socialines paslaugas. Jeigu Savivaldybėje nėra atitinkamų socialinių paslaugų įstaigų, paslaugos perkamos iš kituose rajonuose veikiančių įstaigų.

7. Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius Savivaldybėje

Eil. Nr.	Įstaigos	Socialinių darbuotojų skaičius		Socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius
		iš viso	iš jų finansuojamų iš valstybės biudžeto	
1.	Savivaldybės socialinių paslaugų įstaigose:			
1.1.	biudžetinėse	34	16	68
1.2.	viešosiose	1	-	-
2.	Savivaldybės administracijoje	11	11	-
	Iš viso:	46	27	68

8. Ankstesnių metų socialinių paslaugų plano įgyvendinimo rezultatų trumpa apžvalga

Socialinių paslaugų planas 2022 m. rengiamas tryliką kartą. Beveik visos priemonės, numatytos plane, per 2021-uosius metus buvo įgyvendintos.

Savivaldybės gyventojams buvo teikiamos numatytos socialinės paslaugos. Jas teikė tiek biudžetinės socialinių paslaugų įstaigos, tiek nevyriausybinis sektorius bei privačios įstaigos.

Atsižvelgiant į gyventojų poreikius, visų teikiamų socialinių paslaugų apimtys lyginant su 2020 m., sumažėjo arba išliko beveik tokios pačios. Socialinių paslaugų teikimo apimčių mažėjimui 2021 m. įtakos turėjo COVID-19 pandemija.

Pagrindiniai Socialinių paslaugų centro paslaugų gavėjai buvo neįgalūs, senyvo amžiaus asmenys, kuriems buvo teikiamos pagalbos į namus, dienos socialinės globos asmens namuose, transporto, asmeninės higienos ir priežiūros organizavimo paslaugos. Taip pat socialinę riziką patiriančios šeimos, gavusios socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) sociokultūrinės bei kitas bendrąsias socialines paslaugas. Transporto, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo, aprūpinimo būtiniausiaisiais drabužiais ir avalyne paslaugos teiktos socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims. Informavimo ir konsultavimo paslaugos teiktos vaikus globojančioms šeimoms.

Į socialinių paslaugų teikimą buvo įtrauktos ir nevyriausybinės organizacijos, kurių teikiamas paslaugas Savivaldybė finansavo per Socialinių paslaugų, Neįgalųjų socialinės integracijos programas. Pagal šias programas teiktos maitinimo organizavimo, vaikų dienos socialinės priežiūros, sociokultūrinės paslaugos, toliau savo veiklą tęsė pagyvenusių asmenų dienos užimtumo centras, teikiamos kompleksinės socialinės paslaugos rajono neįgaliesiems, vaikams ir jaunimui.

Anykščių rajono savivaldybėje nuo 2017 m. kovo mėn. įgyvendinamas projektas „Kompleksiškai teikiamos paslaugos šeimoms Anykščių rajono savivaldybėje“. Projektas tęsiamas ir bus vykdomas 2022 m. Per 2021 metus bendras dalyvių skaičius buvo 320, kuris pasiskirstė pagal lankomas veiklas.

Projekto „Kompleksiškai teikiamos paslaugos šeimoms Anykščių rajono savivaldybėje“ tikslas – sudaryti sąlygas Anykščių rajono šeimoms gauti kompleksiškai teikiamas paslaugas, siekiant įgalinti šeimas įveikti iškilusius sunkumus ir krizes.

Projekto metu įgyvendinamas uždavinys – suteikti Anykščių rajono savivaldybės šeimoms kokybiškai kompleksiškai teikiamas paslaugas. 2021 metais įgyvendintos šios veiklos:

1. Paslaugų šeimai teikimo organizavimas, koordinavimas, informavimas ir konsultavimas „Bendruomeniniuose šeimos namuose“.
2. Psichosocialinė pagalba.
3. Vaikų priežiūros paslaugos.
4. Asmeninio asistento paslauga.

Projektas įgyvendinamas su partneriais: Anykščių socialinės gerovės centru, kuris atlieka „Bendruomeninių šeimos namų“ funkciją, Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centru ir Anykščių socialinių paslaugų centru.

„Vieno langelio“ principu yra sudarytos galimybės gauti konsultacijas, socialinę, psichologinę, psichoterapinę pagalbą „Bendruomeniniuose šeimos namuose“ bei vaikų priežiūros paslaugas Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centre. Paslaugų tikslinė grupė – šeimos. Paslaugos teikiamos šeimoms, kurios pačios kreipiasi dėl pagalbos, taip pat siūlomos sunkumus patiriančioms šeimoms, atsižvelgiant į bendrojo lavinimo mokyklų, ikimokyklinių ugdymo įstaigų, vaiko teisių apsaugos specialistų ar Anykščių švietimo pagalbos tarnybos pateiktą informaciją.

Paslaugas teikia Anykščių socialinės gerovės centre 0,5 etatu įdarbintas socialinis darbuotojas – bendruomeninių šeimos namų koordinatorius. Psichosocialines pagalbos šeimai paslaugas teikia Anykščių gerovės centre įdarbinti psichologas ir socialinis darbuotojas. Šeimos įgūdžių ugdymo ir sociokultūrinės paslaugas teikia Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centre įdarbintas socialinis darbuotojas ir užimtumo specialistas, bei lektoriai ir treneriai (įdarbinti pagal autorines sutartis, esant poreikiui). Anykščių rajono socialinių paslaugų centro darbuotojai teikia asmeninio asistento paslaugą.

2021 m. Anykščių rajono socialinių paslaugų centras toliau įgyvendino Integralios pagalbos plėtros projektą, kurio metu Anykščių rajono savivaldybės gyventojams nuo 2016 m. pradėtos teikti dienos socialinės globos paslaugos kartu su slaugytojų pagalba. Projektą įgyvendino 2 mobilios komandos, kurios aprūpintos transporto priemonėmis, slaugos, sanitarinėmis – higienos priemonėmis, darbo drabužiais, paslaugų gavėjų užimtumo priemonėmis. Organizuotas konsultavimo paslaugų teikimas šeimos nariams, prižiūrintiems neįgalius ar senyvo amžiaus asmenis. Per 2021 m. integralios pagalbos paslauga buvo suteikta 71 asmeniui.

Siekiant sumažinti institucinės globos poreikį, 2021 m. laikinai tėvų globos netekę vaikai

buvo apgyvendinami pas budinčius globotojus. 2021 m. 2 budinčių globotojų šeimose buvo globojami 4 vaikai.

Ateinančiais metais svarbu išlaikyti teikiamų socialinių paslaugų įvairovę bei apimtį, o esant finansinėms galimybėms – didinti teikiamų nestacionarių paslaugų apimtį.

III. UŽDAVINIAI IR PRIEMONIŲ PLANAS

9. Prioritetinės socialinių paslaugų plėtros kryptys

Savivaldybės bendrieji socialinių paslaugų plėtros prioritetai:

- 1 prioritetas: socialinę paramą teikti socialinių paslaugų forma.
- 2 prioritetas: teikti socialiai teisingas, ekonomiškai efektyvias bei subalansuotas socialines paslaugas įvairioms socialinėms grupėms.
- 3 prioritetas: užtikrinti, kad teikiamos paslaugos būtų kokybiškos ir efektyvios.
- 4 prioritetas: plėsti bendruomeninių paslaugų įvairovę ir prieinamumą, mažinant institucinės globos paslaugų poreikį.

Atsižvelgiant į rajono socialinę demografinę situaciją, Anykščių rajono savivaldybėje prioritetinės socialinių paslaugų gavėjų grupės:

- 1) neįgalieji;
- 2) senyvo amžiaus asmenys;
- 3) socialinę riziką patiriantys vaikai;
- 4) socialinę riziką patiriančios šeimos;
- 5) likę be tėvų globos vaikai.

Šios socialinės grupės yra menkliau integruotos į visuomenę, turi mažiau galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime.

Vertinant Anykščių rajono socialinę demografinę situaciją, prioritetinės socialinių paslaugų rūšys:

1. Dienos socialinės globos bei socialinės priežiūros paslaugos senyvo amžiaus asmenims bei neįgaliesiems, siekiant sumažinti ilgalaikės socialinės globos institucijoje poreikį.
2. Socialinės priežiūros paslaugos socialinę riziką patiriantiems vaikams bei šeimoms (ypač vaikų dienos centrų paslaugos kaimo vietovėse).
3. Socialinės priežiūros bei dienos socialinės globos paslaugos suaugusiems asmenims su negalia bei socialinę riziką patiriantiems asmenims.

Taip pat savivaldybėje prioritetas teikiamas ilgalaikės stacionarios socialinės globos paslaugų apimčių mažinimui be tėvų globos likusiems vaikams bei neįgaliesiems, skatinant ir remiant įvaikinimą ir globą (rūpybą) šeimose, šeimynose bei pas budinčius globotojus.

10. Priemonių planas

1 tikslas, įrašytas Socialinių paslaugų plano I dalyje UŽTIKRINTI NESTACIONARIŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMĄ RAJONO GYVENTOJAMS BEI PLĖTOTI NESTACIONARIAS PASLAUGAS KAIP ALTERNATYVĄ STACIONARIŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ĮSTAIGŲ PASLAUGOMS				
Uždaviniai	Priemonės	Lėšos Eur, finansavimo šaltiniai	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
1	2	3	4	5
1.1. Užtikrinti bendrųjų socialinių	1.1.1. Finansuoti transporto	23 100 Eur Savivaldy-	Savivaldybės administracija	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius

paslaugų teikimą rajo gyventojams bendradarbiaujant su nevyriausybėmis organizacijomis	organizavimo paslaugas	bės biudžetas	ir Anykščių rajo socialinių paslaugų centras	155
	1.1.2. Finansuoti asmeninės higienos ir priežiūros organizavimo paslaugas	6 000 Eur Savivaldy- bės biudžetas	Savivaldybės administracija ir Anykščių rajo socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 80
	1.1.3. Organizuoti, teikti bei finansuoti kitas bendrąsias socialines paslaugas (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, maitinimo organizavimas, aprūpinimas būtinaisiais drabužiais ir avalynė, ir kt.)	18 600 Eur Savivaldy- bės biudžetas	Savivaldybės administracija ir Anykščių rajo socialinių paslaugų įstaigos, NVO	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 710
1.2. Plėtoti socialinės priežiūros, dienos socialinės globos paslaugas, kaip alternatyvą ilgalaikės socialinės globos paslaugoms į paslaugų teikimą įtraukiant nevyriausybines organizacijas	1.2.1. Finansuoti dienos centrų veiklą prioritetinėms socialinių paslaugų gavėjų grupėms (socialinę riziką patiriantiems vaikams, senyvo amžiaus asmenims)	27 600 Eur Savivaldy- bės biudžetas 28 800 Eur Savivaldybės biudžetas; 62 600 Eur Valstybės biudžetas	Savivaldybės administracija, Anykščių rajo socialinių paslaugų centras, NVO	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 30 Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 80
	1.2.2. Finansuoti dienos socialinės globos institucijoje paslaugas asmenims su negalia	79 400 Eur Savivaldy- bės biudžetas; 70 000 Eur Valstybės biudžeto tikslinė	Savivaldybės administracija ir Anykščių socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 27

		dotacija		
	1.2.3. Organizuoti ir finansuoti socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugų teikimą socialinę riziką patiriančioms šeimoms	388 800 Eur Valstybės biudžeto tikslinė dotacija; 47 300 Eur Savivaldybės biudžetas 16 800 Eur Savivaldybės biudžetas	Savivaldybės administracija ir Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 635 Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 16
	1.2.4. Organizuoti ir finansuoti pagalbos į namus ir (ar) laikino atokvėpio paslaugas senyvo amžiaus, neįgaliems asmenims	254 700 Eur Savivaldybės biudžetas	Savivaldybės administracija ir Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 251
	1.2.5. Organizuoti ir finansuoti dienos socialinės globos ir (ar) atokvėpio paslaugas asmens namuose	17 500 Eur Savivaldybės biudžetas; 64 000 Eur spec. lėšos; 183 000 Eur Valstybės biudžeto tikslinė dotacija; 54 000 Eur ES struktūrinių fondų lėšos	Savivaldybės administracija ir Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 84
	1.2.6. Finansuoti savarankiško gyvenimo namų paslaugas senyvo amžiaus asmenims	39 600 Eur Savivaldybės biudžetas	Savivaldybės administracija ir Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 13
	1.2.7. Finansuoti teikiamas intensyvios krizių	40 700 Eur Savivaldybės	Savivaldybės administracija, Anykščių	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 16

	įveikimo pagalbos, laikino apnakvindinimo paslaugas socialinę riziką patiriančioms šeimoms, jose augantiems vaikams ir asmenims, atsidūrusiems krizinėje situacijoje, šeimynose bei kitose institucijose	biudžetas	rajono socialinių paslaugų centras, Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centras	
	1.2.8. Finansuoti kitų socialinės priežiūros paslaugų teikimą rajono gyventojams (laikino apnakvindinimo, intensyvios krizių įveikimo pagalbos bei asmeninio asistento paslaugas) atsižvelgiant į gyventojų poreikius bei savivaldybės galimybes	109 082 Eur Valstybės biudžetas; 83 000 Eur Valstybės biudžetas.	Savivaldybės administracija, Anykščių rajono socialinių paslaugų centras, Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centras, NVO	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 15 Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 65

2 tikslas, įrašytas Socialinių paslaugų plano I dalyje

UŽTIKRINTI ESAMO ILGALAIKĖS (TRUMPALAIKĖS) SOCIALINĖS GLOBOS PASLAUGŲ POREIKIO TENKINIMĄ RAJONO GYVENTOJAMS

Uždaviniai	Priemonės	Lėšos Eur, finansavimo šaltiniai	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
2.1. Organizuoti kokybiškų ilgalaikės / trumpalaikės socialinės globos paslaugų teikimą vaikams, neįgaliems asmenims, senyvo amžiaus asmenims	2.1.1. Atlikti poreikio vertinimą bei finansuoti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas be tėvų globos likusiems vaikams bei socialinę riziką patiriantiems vaikams	57 200 Eur Savivaldy- bės biudžetas 89 100 Eur Valstybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 36

	2.1.2. Atlikti poreikio vertinimą bei finansuoti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas neįgaliems asmenims	185 000 Eur Savivaldybės biudžetas 130 000 Eur Valstybės biudžeto tikslinė dotacija	Savivaldybės administracija	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 55
	2.1.3. Atlikti poreikio vertinimą bei finansuoti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas senyvo amžiaus asmenims ir neįgaliems senyvo amžiaus asmenims	310 000 Eur Savivaldybės biudžetas 325 000 Eur Valstybės biudžeto tikslinės dotacija	Savivaldybės administracija	Suteiktų paslaugų / gavėjų skaičius 117
2.2. Skatinti ir remti įvaikinimą ir globą (rūpybą) šeimose bei globą (rūpybą) šeimynose.	2.2.1. Informuoti visuomenę apie įvaikinimą, globą (rūpybą), skatinant prisidėti prie stacionarios vaikų globos mažinimo	—	Savivaldybės administracija, Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centras	Nuolatinis informacijos teikimas

3 tikslas, įrašytas Socialinių paslaugų plano I dalyje

GERINTI TEIKIAMŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ KOKYBĘ BEI UŽTIKRINTI INFORMACIJOS APIE SOCIALINES PASLAUGAS PRIEINAMUMĄ GYVENTOJAMS

Uždaviniai	Priemonės	Lėšos Eur, finansavimo šaltiniai	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
3.1. Užtikrinti socialines paslaugas teikiančių darbuotojų kvalifikacijos kėlimą	3.1.1. Organizuoti vidinius seminarus darbuotojams socialinių paslaugų teikimo klausimais, supažindinant su socialinio darbo naujovėmis	—	Socialinės paramos skyriaus vadovas, socialinių paslaugų įstaigų vadovai	Seminaruose dalyvavusių asmenų skaičius 20
	3.1.2. Dalyvauti respublikiniuose bei kitų įstaigų organizuojamuose mokymuose socialinių	—	Socialinės paramos skyriaus vadovas, socialinių paslaugų	Mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius 20

	paslaugų teikimo klausimais		įstaigų vadovai	
3.2. Teikiant socialines paslaugas bei gerinant paslaugų kokybę, bendradarbiauti su nevyriausybėmis organizacijomis, sveikatos priežiūros įstaigomis ir kitomis institucijomis	3.2.1. Rinkti bei sisteminti informaciją apie rajone veikiančias nevyriausybines socialines paslaugas teikiančias organizacijas	—	Socialinės paramos skyrius	Sukaupta bei susisteminta informacija
	3.2.2. Organizuoti NVO, kitų socialinių paslaugų teikėjų bei savivaldybės atstovų „Apskrito stalo“ diskusijas rajone teikiamų socialinių paslaugų infrastruktūros plėtojimo klausimais	—	Savivaldybės administracija	Suorganizuotos diskusijos; diskusijose dalyvavusių asmenų skaičius 15
3.3. Vykdyti informacijos apie socialines paslaugas ir socialinių paslaugų teikėjų sklaidą	3.3.1. Nuolat konsultuoti gyventojus socialinių paslaugų klausimais	—	Socialinės paramos skyrius	Nuolat vykdomos konsultacijos
	3.3.2. Teikti aktualią informaciją gyventojams pasinaudojant masinės informacijos priemonėmis (savivaldybės internetine svetaine, spauda, televizija ir kt.)	—	Savivaldybės administracija	Informacija masinės informacijos priemonėse
3.4. Gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę, atsižvelgiant į gyventojų poreikius ir nuomonę	3.4.1. Atsižvelgiant į klientų pasiūlymus, gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę	—	Socialinės paramos skyrius	Gyventojų pasitenkinimas teikiamomis socialinėmis paslaugomis

11. Regioninių socialinių paslaugų poreikis 2022 m.

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Socialinės globos įstaiga	Mastas (viėtų sk.)
1	2	3	4
1.	Ilgalaikė socialinė globa	Socialinės globos namai senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia	30
2.	Trumpalaikė socialinė globa	Socialinės globos namai senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia	6
3.	Laikinas apnakvindinimas	Laikino gyvenimo namai (nakvynės namai, krizių centras) suaugusiems socialinę riziką patiriantiems asmenims	5

IV. FINANSAVIMO PLANAS

12. Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai	Pagal faktines išlaidas	Pagal planines išlaidas	
		Praėję metai (2021 m.) tūkst. Eur	Einamieji metai (2022 m.) tūkst. Eur	Ateinantys metai (2023 m.) tūkst. Eur
1	2	3	4	5
1.	Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms	2 311,9	2 368,0	2 400,0
1.1.	palyginti su bendru savivaldybės biudžetu, proc.*	6,5	6,6	6,6
2.	Lietuvos Respublikos Valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos	985,1	1158,2	1183,3
	iš jų:			
2.1.	Socialinę riziką patiriančių šeimų socialinei priežiūrai organizuoti	295,6	348,8	350,0
2.2.	asmenų su sunkia negalia socialinei globai organizuoti	364,5	483,7	500,0
2.3.	vaikų globos (rūpybos) išmokoms	311,8	312,4	320,0
2.4.	vaikų ilgalaikiai / trumpalaikiai globai organizuoti**	13,2	13,3	13,3
3.	ES struktūrinių fondų lėšos	160,8	54,5	50,0
4.	Asmenų mokėjimai už socialines paslaugas	98,6	112,8	120,0
5.	Kitos lėšos	-	-	-
	Iš viso	3 556,4	3 693,5	3 753,3

* Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms, lyginant su bendru savivaldybės biudžetu,

apskaičiuojamos sudedant 1, 2.1, 2.2, 2.4 ir 4 eilutes (socialinių biudžetinių įstaigų spec. lėšos)

** Valstybės specialioji tikslinė dotacija Šeimos ir vaiko gerovės centrui, skiriama nuo 2011 m. sausio 1 d.

12.1. Socialinių paslaugų finansavimo šaltinių įvertinimas

2022 m. savivaldybės biudžeto planinės išlaidos socialinėms paslaugoms (be valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų ir specialiųjų lėšų), lyginant su 2021 m. išlaidomis, didėja apie 3 proc., planinis išlaidų socialinėms paslaugoms poreikio procentas, lyginant su 2021 m. bendru savivaldybės biudžetu, taip pat auga.

13. Socialinių paslaugų finansavimo iš savivaldybės biudžeto būdai

Eil. Nr.	Finansavimo būdai	Planinės lėšos	
		Praėję metai 2021 m. (tūkst. Eur)	Einamieji metai 2022 m. (tūkst. Eur)
1.	Socialinių paslaugų pirkimas	-	24,0
2.	Tiesioginis socialinių paslaugų įstaigų finansavimas	1 613,8	1 716,5
	iš jo:		
2.1.	Savivaldybės pavaldumo įstaigoms	1 613,8	1 716,5
2.2.	apskričių viršininkų įstaigoms (regioninių socialinių paslaugų įstaigoms) pagal lėšų kompensavimo sutartis	-	-
2.3.	nevyriausybinių organizacijų įstaigoms pagal lėšų kompensavimo sutartis	-	-
3.	Savivaldybės biudžeto lėšos, skirtos nevyriausybiniams organizacijoms	38,0	69,0
4.	Finansavimas vykdant socialinių paslaugų programas	28,3	29,0
	Iš viso:	1 680,1	1 838,5

14. Lėšos, reikalingos žmogiškųjų išteklių plėtrai

2022 m. Anykščių rajono savivaldybės socialinių paslaugų srities darbuotojų (dirbančių socialinių paslaugų įstaigose bei administracijoje) darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms sumokėti, kvalifikacijai kelti bei komandiruočių išlaidoms apmokėti numatyta 2827,9 tūkst. Eur.

15. Savivaldybės finansinių galimybių palyginimas su numatyta priemonių finansavimu

Iš Anykščių rajono savivaldybės biudžeto 2022 m. socialinėms paslaugoms numatoma skirti 2 368 000 Eur.

Savivaldybės finansinės galimybės atitinka įvertintus socialinių paslaugų poreikius.

15.1. Savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų įvertinimas

Lyginant su 2020 m., 2021 m. Savivaldybėje buvo išlaikytos jau teikiamų socialinių paslaugų apimtys, taip pat atsirado naujai teikiamų socialinių paslaugų. Anykščių rajono savivaldybė socialines paslaugas organizuoja pagal gyventojų poreikius.

Lyginat su ankstesniais metais, Savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikiai yra tenkinami geriau. Pastebima, jog į socialinių paslaugų teikimą vis aktyviau įsitraukia ir rajone veikiančios nevyriausybines organizacijas, tačiau organizacijų iniciatyvos dar labai trūksta kaimiškose rajono vietovėse. Šiuo metu kaimo ir mažų miestelių gyventojai turi pakankamai galimybių gauti reikiamas socialines paslaugas, tačiau šiose vietovėse nevyriausybinių organizacijų

atsiradimas būtų naudingas.

V. PLĖTROS VIZIJA IR PROGNOZĖ

16. Socialinių paslaugų plėtros vizija

Per ateinančius metus Anykščių rajono savivaldybėje sėkmingai plėtojant socialinių paslaugų sistemą tikimasi, jog prioritetinės socialinių paslaugų gavėjų grupės gaus jų poreikius visiškai tenkinančias bei geros kokybės socialines paslaugas.

17. Prognozuojamos socialinės paslaugos

Teikiant socialines paslaugas ir per ateinančius metus plečiant socialinių paslaugų tinklą bei didinant mastą, bus orientuojamasi į prioritetines socialinių paslaugų gavėjų grupes: neįgaliuosius asmenis, senyvo amžiaus asmenis, socialinę riziką patiriančius vaikus, socialinę riziką patiriančias šeimas ir be tėvų globos likusius vaikus. Šioms gavėjų grupėms plėtojant paslaugas ypatingas dėmesys bus skiriamas nestacionarių socialinių paslaugų teikimui. Nestacionarios socialinės paslaugos tiek ekonominiu, tiek socialiniu požiūriu kur kas efektyvesnės nei stacionarių socialinių paslaugų įstaigų teikiamos globos paslaugos.

Šioms paslaugų gavėjų grupėms reikia plėsti tokių rūšių socialines paslaugas:

1. Neįgaliesiems asmenims – pagalbos į namus, dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose, trumpalaikės socialinės globos, laikino atokvėpio, asmeninio asistento paslaugas.

2. Senyvo amžiaus asmenims – pagalbos į namus paslaugas, dienos socialinės globos asmens namuose, socialinės priežiūros (dienos užimtumo centrų) paslaugas, laikino atokvėpio paslaugas. Šios paslaugos turėtų sudaryti palankias sąlygas asmeniui kuo ilgiau turėti savarankišką ir visavertį gyvenimą bendruomenėje, savo namuose bei sumažintų stacionarios globos poreikį.

3. Socialinę riziką patiriantiems vaikams – vaikų dienos centrų, organizuojančių užimtumą dienos metu, paslaugas visose Anykščių rajono seniūnijose.

4. Socialinę riziką patiriančioms šeimoms – gerinti teikiamų socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų kokybę.

5. Likusiems be tėvų globos vaikams – skatinti įvaikinimą, globą (rūpybą) šeimose, plėsti ilgalaikės bei trumpalaikės globos šeimynose paslaugas, plėsti socialines paslaugas vaikams, išėjusiems iš stacionarių globos įstaigų (pvz., savarankiško gyvenimo namų paslaugos), organizuoti „atokvėpio“ paslaugas globėjams.

Anykščių rajono savivaldybėje planuojama socialinių paslaugų, alternatyvių institucinei globai, plėtra, todėl yra poreikis tokioms socialinių paslaugų įstaigoms kaip grupinio gyvenimo namai asmenims su negalia (10 vietų), savarankiško gyvenimo namai senyvo amžiaus asmenims bei asmenims su negalia (10 vietų). Taip pat planuojama plėsti apsaugoto būsto paslaugų teikimą asmenims su negalia bei sulaukusiems pilnametystės asmenims (iki 24 m.), kuriems buvo teikta socialinė globa (rūpyba) socialinės globos įstaigoje ar kurie gyveno socialinę riziką patiriančiose šeimose.

Atsižvelgiant į Anykščių rajono gyventojų senėjimo problemas, kai asmenims nebeužtenka socialinių paslaugų, teikiamų jų namuose ir reikalinga kompleksinė, nuolatinė specialistų priežiūros reikalaujanti pagalba, Anykščių rajone planuojama įsteigti dar vieną Anykščių socialinės globos namų padalinį, taip visiškai patenkinant šių paslaugų poreikį. Naujai įsteigtame Troškūnų padalinyje planuojamos teikti ilgalaikės / trumpalaikės socialinės globos (senyvo amžiaus asmenims, senyvo amžiaus asmenims su sunkia negalia) bei laikino atokvėpio paslaugos. Numatoma 30 vietų ilgalaikiai socialinei globai, 6 vietos – trumpalaikiai ir 4 vietos laikino atokvėpio paslaugoms.

Anykščių rajono savivaldybėje trūksta inovatyvių paslaugų kaip socialinės dirbtuvės, kurios leistų didinti asmens, turinčio psichikos ir (ar) intelekto negalią galimybes įsidarbinti atviroje darbo rinkoje, ugdyti, lavinti, palaikyti asmens darbinį įgūdžių, atliekant prasmingas užimtumo veiklas, siekiant atskleisti asmens galias ir gebėjimus, kartu kuriant bendrystę, plėtojant socialinius ryšius, ugdant savarankiškumą darbinėje veikloje. Socialinių dirbtuvių pagalba asmenims būtų suteikiama

galimybė atlikti darbinės užduoties, kurios yra pritaikytos prie jų specialiųjų poreikių, leistų išmokyti konkrečių darbinių įgūdžių realioje darbo aplinkoje bei ugdyti darbui reikalingas savybes. Šioje veikloje galėtų dalyvauti apie 20 psichikos ir (ar) intelekto negalią turinčių žmonių. Taip pat įdarbinimo su pagalba, kuri leistų padėti asmenims turintiems psichikos ir (ar) intelekto negalią susirasti darbą, kuris atitiktų asmens poreikius, siekiant padėti asmeniui susirasti jo gebėjimus bei kompetenciją atitinkantį darbą, įsitvirtinti darbo rinkoje ir sėkmingai dirbti, padėti išlaikyti turimą darbo vietą, tapti savarankiškesniu. Asmeniui būtų teikiama pagalba susitvarkant įdarbinimui reikalingus dokumentus, padedant suprasti darbo sutarties sąlygas, darbo vietos vidaus tvarkos taisykles ir kitus svarbius dokumentus. Teikiant įdarbinimo su pagalba paslaugą asmeniui būtų suteikiama pagalba gauti kitus svarbius įsidarbinimui reikalingus mokymus, pvz., užtikrinimas, kad asmuo išklaustų privalomus pirmosios pagalbos, higienos įgūdžių kursus ir gaus reikiamą sveikatos pažymą. Šia paslauga galėtų pasinaudoti apie 20 psichikos ir (ar) intelekto negalią turinčių žmonių. Tokia paslauga kaip pagalba priimant sprendimus leistų sprendimą priimančiam asmeniui, turinčiam psichikos ir (ar) intelekto negalią naudotis jam pagalbą teikiančio specialisto ar specialistų komandos pagalba, sprendžiant dėl asmens sveikatos, socialinio dalyvavimo klausimų, remiantis sprendimą priimančio asmens valia, pageidavimu ir teise rinktis. Naudojantis pagalbos priimant sprendimus paslauga, būtų stiprinami asmens gebėjimai pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus, siekiant savarankiško gyvenimo ir dalyvavimo visose gyvenimo srityse. Šia paslauga galėtų pasinaudoti apie 20 psichikos ir (ar) intelekto negalią turinčių žmonių.

Teikiant socialines paslaugas, svarbu bendradarbiauti ir dirbti komandoje. Socialinės paslaugos turėtų būti teikiamos kompleksiškai bei derinamos su kitomis socialinės ir sveikatos apsaugos formomis. Todėl viena prioritetinių socialinių paslaugų plėtros kryptis yra ilgalaikės priežiūros paslaugų (kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrų bendru įsakymu patvirtintame Slaugos ir socialinių paslaugų bendro teikimo tvarkos apraše) teikimo sistemos plėtojimas bei šių paslaugų teikimas rajono gyventojams, kuriems nustatytas šios paslaugos poreikis.

18. Savivaldybės biudžeto augimo perspektyva ir numatomas pokytis

2022 m. savivaldybės biudžetas, lyginant su 2021 m., padidėjo apytiksliai 4,5 proc. Biudžeto dalis socialinėms paslaugoms kasmet turėtų didėti 5 proc.

19. Išteklių prognozė ateinantiems 3 metams

Geresnio savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikio tenkinimo būtų siekiama, jei savivaldybės biudžeto dalis – lėšos, skirtos finansuoti socialines paslaugas bei valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų socialines paslaugas – kasmet didėtų bent 1 proc.

Lėšos ir toliau bus skirstomos atsižvelgiant į Savivaldybės nustatytus socialinių paslaugų poreikius kiekvienai asmenų grupei, nustatytus paslaugų teikimo prioritetus, pagrindinį dėmesį skiriant bendruomeninėms paslaugoms. Didės poreikis paslaugas teikti bendruomenėje, paslaugų teikimą perduoti nevyriausybinėms organizacijoms ir privačiam sektoriui.

20. Siūlomos plėsti regioninės socialinės paslaugos, jų rūšys ir prognozuojamas mastas

Socialinių paslaugų rūšys (nurodomos pagal žmonių socialines grupes)	Mastas (vietų skaičius)
Ilgalaikė socialinė globa senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia socialinės globos namuose	30
Trumpalaikė socialinė globa senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia	6
Laikinas apnakvindinimas suaugusiems socialinę riziką patiriantiems asmenims	5

VI. PLANO ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA

21. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros vykdytojai

Anykščių rajono savivaldybės socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros vykdytojai yra Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktorius bei Socialinės paramos skyrius.

22. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros etapai ir įvertinimo rezultatai

Socialinių paslaugų planas vertinamas mažiausiai vieną kartą per metus. Plano vertinimo rezultatai aptariami su socialinių paslaugų įstaigų vadovais, Anykščių rajono savivaldybės administracijos atstovais bei asmenimis, atsakingais už plano vertinimą, rengimą ir priežiūrą. Vertinama plano įgyvendinimo eiga, aptariamos iškilusios kliūtys, atsiradusios siekiant numatytų tikslų bei uždavinių, ieškoma galimų alternatyvių sprendimų.

23. Pasiektų rezultatų, tikslų ir uždavinių analizė, numatytų vykdyti priemonių efektyvumas

Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros metu turėtų būti reguliariai atliekama pasiektų rezultatų, tikslų bei uždavinių analizė. Atsižvelgiant į kintančias aplinkybes, atliekamas numatytų vykdyti priemonių efektyvumo vertinimas. Vertinant plane numatytas įgyvendinamas priemonės vadovaujamosi socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintais Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijais. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūra bei kontrolė derinama su savivaldybės strateginio plano įgyvendinimo priežiūros procedūra ir tvarka.
